

RAZISKOVALNA NALOGA

OŠ Gustava Šiliha Laporje

VLOGA LUTKE PRI OTROŠKI IGRI

Raziskovalno področje: Psihologija in pedagogika

MENTORICA:

Aleksandra Jesenek, prof.

LEKTORICA:

Milena Krajnc, prof.

AVTORICI:

Anika Kavkler, roj. 21. 11. 1997

Tjaša Strmšek, roj. 29. 4. 1997

Laporje, februar 2010

ZAHVALA

Za pomoč pri raziskovalni nalogi se iskreno zahvaljujema najini mentorici, ge. Aleksandri Jesenek, ki naju je vodila in nama dajala nasvete.. Hvala tudi g. Matevžu Gregoriču, ki je odgovoril na najina vprašanja. Zahvaljujema se tudi najini lektorici, profesorici Mileni Krajnc.

Zahvalili bi se tudi vsem anketirancem, ki so odgovorili na vprašanja.

POVZETEK

Z raziskovalno nalogo sva želeli prikazati, kakšna je vloga lutke pri posamezni otroški igri ter koliko ljudje vedo o njih. Za raziskovalno nalogo sva se odločili predvsem zato, ker imava radi lutke in ker naju njihov svet zanima. Zanimalo naju je, kako so ljudje seznanjeni z njimi, ali je lutka potrebna za razvoj otroka in kakšno vlogo ima pri otroških igrah.

Lutkarstvo je ena najstarejših oblik človekovega ustvarjalnega izražanja. Združuje likovno ustvarjalnost, gibalno spretnost, besedno in glasbeno umetnost. Evropsko lutkarstvo je nedvomno stara in bogata umetnost. Čeprav njegovega razvoja ne moremo primerjati z razvojem dramskega gledališča, je v človeški zavesti pustilo močan vtis.

O izvoru, pomenu in estetskih vrednotah lutkovne umetnosti je bilo napisano že veliko.

Vzgojne vsebine lutkovnih predstav otroci prenašajo v vsakdanje življenje. Verjamejo, da je najbolj prav tisto, kar lutka pove. Imajo jih radi, zato so v predšolski dobi prepotrebno, hkrati pa tudi hvaležno vzgojno sredstvo, ki spodbuja otrokov razvoj. Beseda, ki jo izreče lutka, bolj zaleže kot pa naročilo staršev ali vzgojitelja.

Lutka ima izjemno moč domišljije. Poleg sporočilne vrednosti lutke je tudi estetsko zelo privlačna ne glede na to, ali gre za marioneto, ročno lutko ali senčno lutko. Lutka združuje skoraj vse discipline, pomembne za otrokov razvoj, kot so zaznava, razumevanje, gibanje, govor, sodelovanje z okoljem. Otrokovo izražanje z lutko je njegov način sporočanja osebnega mnenja o okolju, ki ga obdaja.

Igra pri otroku ima veliko različnih dejavnosti. Opredelitev otroške igre otežujeta dejstvi, da gre za igro pri različno starih otrocih in za različne vrste igre. Igro opredeljujemo kot dejavnost, ki jo posameznik izvaja zaradi lastnega zadovoljstva ne glede na njen končni izid. Preko iger otroci lažje razumejo pravila, ki jih postavi nekdo drug, sodelujejo in se vključijo v kulturo.

Lutkovna predstava vsebuje veliko elementov, ki jih otrok že pozna in jih sestavlja v nove povezave. Ni nujno, da so vedno logične, pogosto so presenetljive in smešne (princip igre » narobe svet «).

Poleg vsega že omenjenega zna lutka peti, si izmišlja besede in izraze za neznane dogodke, zna povedati zgodbo ali pesem v literarni oblike ali pa v vlogi ene izmed v zgodbi nastopajočih oseb.

Lutke so razdeljene v naslednje skupine:

- lutke na palici,
- lutke na nitkah,
- ročne lutke,
- ploske lutke,
- senčne lutke
- mimične lutke.

Podatke sva obdelali ročno in nato še s pomočjo računalniškega programa Microsoft Excel. Podatki so bili kvalitativno obdelani.

V raziskovalni nalogi sva prišli do precej zanimivih in kvalitetnih ugotovitev in rezultatov. Z različnimi raziskovalnimi metodami sva nekatere hipoteze potrdili, nekatere pa ovrgli.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	- 8 -
2	TEORETIČNI DEL	- 10 -
2.1	Vloga lutke pri vzgoji.....	- 10 -
2.2	Zgodovina lutkarstva	- 13 -
2.3	Lutka.....	- 11 -
2.4	Lutka kot vzgojno sredstvo	- 13 -
2.5	Lutka kot terapevtsko sredstvo.....	- 13 -
2.6	Otroška igra.....	- 13 -
2.7	Igre	- 13 -
2.8	Socialni razvoj.....	- 14 -
2.9	Lutka pri oblikovanju mladega človeka	- 14 -
2.10	Kaj vse zna lutka?	- 16 -
2.11	Vrste lutk.....	- 16 -
2.11.1	Lutke na palici.....	- 17 -
2.11.2	Lutke na nitkah ali marionete.....	- 17 -
2.11.3	Ročne lutke.....	- 18 -
2.11.4	Ploske lutke	- 18 -
2.11.5	Senčne lutke	- 19 -
2.11.6	Mimične lutke	- 20 -
2.12	Lutkovne tehnike za različna starostna obdobja v vrtcu	- 20 -
2.12.1	Od enega do dveh let.....	- 20 -
2.12.2	Od treh do petih let.....	- 22 -
3	EMPIRIČNI DEL	- 23 -
3.1	Namen empirične raziskave	23
3.2	Metodologija	23
3.3	Raziskovalni intervju.....	23
3.4	Raziskovalna anketa.....	23
3.5	Postopek zbiranja podatkov	23
3.6	Obdelava podatkov.....	- 23 -
4	REZULTATI	- 24 -
4.1	Raziskovalni intervju z g. Matevžem Gregorčičem	24
4.2	Analiza anket učencev OŠ Gustava Šiliha Laporje.....	26
4.3	Analiza anket krajanov Laporja	34
5	RAZPRAVA	41
5.1	Raziskovalni intervju.....	41
5.2	Anketni vprašalnik za učence tretje triade	41
5.3	Anketni vprašalnik za krajanje Laporja.....	42
5.4	Ovrednotenje hipotez	43
6	ZAKLJUČEK.....	45
6.1	Predlogi za nadaljno raziskavo.....	46

7	LITERATURA IN VIRI.....	47
7.1	Literatura.....	47
7.2	Viri slikovnega gradiva.....	48
7.3	Ustni viri.....	48
8	PRILOGE	49

KAZALO GRAFOV

Grafični prikaz anket za tretjo triado

Graf 1:	Vzorec anketiranih učencev glede na spol.....	26
Graf 2:	Vzorec anketiranih učencev glede na razred.....	27
Graf 3:	Vzorec anketiranih učencev glede na starost.....	27
Graf 4:	Rezultati 4. anketnega vprašanja.....	28
Graf 5:	Rezultati 5. anketnega vprašanja.....	28
Graf 6:	Rezultati 6. anketnega vprašanja.....	29
Graf 7:	Rezultati 7. anketnega vprašanja.....	29
Graf 8:	Rezultati 8. anketnega vprašanja.....	30
Graf 9:	Rezultati 9. anketnega vprašanja.....	30
Graf 10:	Rezultati 10. anketnega vprašanja.....	31
Graf 11:	Rezultati 11. anketnega vprašanja.....	31
Graf 12:	Rezultati 12. anketnega vprašanja.....	32
Graf 13:	Rezultati 13. anketnega vprašanja.....	32
Graf 14:	Rezultati 14. anketnega vprašanja.....	33

Grafični prikaz anket za krajane

Graf 1:	Vzorec anketiranih krajanov glede na spol.....	34
Graf 2:	Vzorec anketiranih učencev glede na starost.....	34
Graf 3:	Rezultati 3. anketnega vprašanja.....	35
Graf 4:	Rezultati 4. anketnega vprašanja.....	35
Graf 5:	Rezultati 5. anketnega vprašanja.....	36
Graf 6:	Rezultati 6. anketnega vprašanja.....	36
Graf 7:	Rezultati 7. anketnega vprašanja.....	37

Graf 8: Rezultati 8. anketnega vprašanja.....	37
Graf 9: Rezultati 9. anketnega vprašanja.....	38
Graf 10: Rezultati 10. anketnega vprašanja.....	38
Graf 11: Rezultati 11. anketnega vprašanja.....	39
Graf 12: Rezultati 12. anketnega vprašanja.....	39
Graf 13: Rezultati 13. anketnega vprašanja.....	40
Graf 14: Rezultati 14. anketnega vprašanja.....	40

KAZALO SLIK

Slika 1: Lutke oziroma marionete s katerimi so igrali prvi slovenski lutkarji.....	11
Slika 2: Lutke iz predstave o malem vampirčku Velimiru.....	12
Slika 3: Marioneti oziroma lutki na vrvicah.....	17
Slika 4: Ročne lutke.....	18
Slika 5: Ploske lutke.....	18
Slika 6: Senčne lutke.....	19
Slika 7: Muppetki.....	20
Slika 8: Lutke, kot priljubljena igrača v vrtcu.....	21

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Vprašanja za raziskovalni intervju z gospodom Matevžem Gregoričem, lutkarjem lutkovne skupine Koruzno zrno.....	49
Priloga 2: Anketni vprašalnik za učence tretje triade.....	50
Priloga 3: Anketni vprašalnik za krajane.....	52

1 UVOD

Namen raziskovalne naloge je bil izvedeti, kakšna je vloga lutke pri posamezni otroški igri, koliko ljudje vedo o njih.

Za raziskovalno nalogo sva se odločili predvsem zato, ker imava radi lutke, in ker naju njihov svet zanima. Zanimalo naju je, kako so ljudje seznanjeni z lutkami, ali je lutka potrebna za razvoj otroka, kakšno vlogo ima pri otroških igrah, kako poklicni lutkarji izvajajo lutkovno predstavo, ali uporabljajo kakšne posebne tehnike in kako to vpliva na njihovo zasebno življenje.

Po premisleku sva se odločili, da podrobneje raziščeva, kakšno vlogo ima lutka pri otroški igri, kako se otroci z njo sporazumevajo.

Dela sva se lotili z zbiranjem različne literature in virov. Na terenu sva obiskali poklicnega lutkarja in z njim opravili raziskovalni intervju. Med učenci tretje triade OŠ Laporje in krajani Laporja sva izvedli raziskovalno anketo.

V raziskovalni nalogi sva si zastavili naslednja raziskovalna vprašanja:

- Ali lutka vpliva na razvoj otroka?
- Ali trditev »BREZ IGRE NI SREČNEGA IN ZDRAVEGA OTROŠTVA« drži?
- Ali je lutkarstvo razširjeno povsod po svetu?
- Koliko ljudje vedo o lutkah?
- Ali ljudje redko hodijo v gledališča?
- Ali starši seznanijo otroka z lutko v otroških letih?

Zastavili sva si naslednje hipoteze:

- Lutke so potrebne za razvoj otroka.
- Pojem »BREZ IGRE NI SREČNEGA IN ZDRAVEGA OTROŠTVA« drži.
- Lutkarstvo je razširjeno povsod po svetu.
- Ljudje vedo o lutkah zelo malo.
- Ljudje zelo redko hodijo v gledališča.
- Redko kateri starš seznanj otroka z lutko v mladih letih.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Vloga lutke pri vzgoji

Vzgojne vsebine lutkovnih predstav otroci prenašajo v vsakdanje življenje.

Lutka ima izjemen didaktičen pomen in izjemno vzgojno funkcijo. Lutka ima tudi izjemno psihološko in sociološko moč.

Otroci do 2. razreda osnovne šole se močno poistovetijo z vsakim junakom posebej.

Otroci verjamejo, da je najbolj prav tisto, kar lutka pove. Otroci verjamejo domišljjskim likom bolj kot realnim osebam v vsakdanjem življenju. Lutka ima izjemno moč domišljije . Poleg sporočilne vrednosti je ta tudi estetsko zelo privlačna ne glede na to, ali gre za marioneto, ročno lutko ali senčno lutko.

Lutke pomagajo tudi pri razreševanju otrokovih težav. Otrok torej bolj zaupa lutki, kot pa realni osebi.

Lutka ima skozi celo življenje izjemno sporočilno vrednost, navsezadnje tudi pri odraslih. Ti bi si včasih morali ogledati kakšno lutkovno predstavo. Čeprav dandanes mislimo, da so takšne predstave namenjene samo otrokom, so bile v zgodovini lutkarstva aktualne tudi lutkovne predstave za odrasle. [1]

2.2 Zgodovina lutkarstva

Evropsko lutkarstvo je nedvomno stara in bogata umetnost. Čeprav njegovega razvoja ne moremo primerjati z razvojem dramskega gledališča, je v človeški zavesti pustilo močan vtis. O izvoru, pomenu in estetskih vrednotah lutkovne umetnosti je bilo napisano veliko izmišljenega. Razlogov je več: malo ohranjenega gradiva, pomanjkanje lutkovnih besedil in materialnih virov.

Raziskave dr. Nika Kureta o izvoru slovenskega lutkarstva so najresnejše in najtemeljitejše delo v slovenski lutkovni literaturi in pomemben prispevek k zgodovinskemu pregledu evropskega lutkarstva.

V slovenski lutkarski terminologiji ni ustreznih izrazov za mnogo pojavov, ki sodijo v svetovno lutkovno zgodovino [2].

Lutkarstvo je ena najstarejših oblik človekovega ustvarjalnega izražanja. Združuje likovno ustvarjalnost, gibalno spretnost, besedno in glasbeno umetnost. Je posebna zvrst gledališča. Lutka je predmet na sceni, ki mu lutkar s svojo domišljijo in inovativnostjo vdahne življenje. Šele v njegovih rokah lutke oživijo [3].

SLIKA 1: Lutke oziroma marionete, s katerimi so igrali prvi slovenski lutkarji.

2.3 Lutka

Lutka združuje skoraj vse discipline, pomembne za otrokov razvoj, kot so zaznava, razumevanje, gibanje, govor, sodelovanje z okoljem. Otrokovo izražanje z lutko je njegov način sporočanja osebnega mnenja o okolju, ki ga obdaja. Z lutko odkriva parabolične igre in bogastvo metaforičnega mišljenja in izražanja. Lutka vzbuja otrokovo domišljijo in ustvarjalnost, dva najpomembnejša elementa za nadaljnji razvoj [4].

2.4 *Lutka kot vzgojno sredstvo*

Otroci imajo lutke radi. Lutke so zato v predšolski dobi prepotrebno, hkrati pa tudi hvaležno vzgojno sredstvo, ki spodbuja otrokov razvoj. Znano je, da beseda, ki jo izreče lutka, bolj zaleže, kot pa naročilo staršev ali vzgojitelja. Če nikomur ne uspe prodreti v otrokovo notranjost, se navadno to posreči lutki. Pri tem pa je pomembno, da so lutka, animator lutke (mama, oče, vzgojitelj) in otrok enakopravni partnerji.

Lutke v okviru vzgoje so nosilci vlog in s tem sredstvo, ki čutno prikazuje sliko resničnosti. Lutka omogoča otroku spoznavanje povezave med živim in neživim svetom, pomaga spoznati simbolične predstave, ... Hkrati lahko otroku preko lutke predstavimo gledališče z vsemi umetniškimi zvrstmi: z besedo, glasbo, likovnostjo, ritmom, s prostorsko kompozicijo. S tem otroka neposredno postavimo v svet »lepega«, v svet umetnosti. Preko nje lahko vzgojitelj posreduje tudi veliko mero humorja, ki otroka sprošča in razvedri [5].

SLIKA 2: Lutke iz predstave o malem vampirčku Velimiru

2.5 Lutka kot terapevtsko sredstvo

Že v starih kulturah so imele maske in figure s svojim magičnim izžarevanjem terapevtsko vrednost. Z moderno psihoterapijo 20. stoletja je prišlo do ponovnega odkritja lutke in lutkovne igre za individualne in skupinske terapije. Še posebej pri otrocih. Z lutko namreč otrok veliko lažje izrazi svoje notranje življenje, še posebej v primeru duševnih stisk in psihičnih motenj. Lutka kot terapevtsko sredstvo je ponavadi manjša kot otrok. S svojo prisotnostjo postane nevtralni sogovornik otroku na eni strani in terapevtu na drugi strani. To omogoča otroku svobodnejše izražanje, saj lutka s svojo privlačnostjo kar sama od sebe vabi otroka, da bi se z njo ukvarjal. Otrok ji tako pripoveduje o sebi in svojem življenju, ji poje, jo ljubkuje, ... Lahko se tudi vživi v vlogo lutke, se z njo identificira. Vanjo projicira svoje težave, da bi ublažil notranje napetosti. Lutka tako postane odraz otrokovih čustev in želja, doživljanj iz realnega sveta in razmišljanj iz namišljenega sveta. Preko te »igre« otrok hitreje pozabi na doživljanje, ki so ga prizadeli, nadomesti izgubljeno varnost, pridobi nove emocionalne izkušnje, se prične zavedati svojih čustev in potreb ter se jih nauči zadovoljiti v skladu z realnostjo [6].

2.6 Otroška igra

Igra pri otroku ima veliko različnih dejavnosti. Opredelitev otroške igre otežujeta dejstvi, da gre za igro pri različno starih otrocih in za različne vrste igre. Igro opredeljujemo kot dejavnost, ki jo posameznik izvaja zaradi lastnega zadovoljstva ne glede na njen končni izid in ni vezana na neposredno zadovoljevanje njegovih potreb ali na zahteve, ki jih predenj postavlja okolje [7].

2.7 Igre

Preko iger otroci:

- lažje razumejo pravila, ki jih postavi nekdo drug,
- sodelujejo in se vključujejo v kulturo.

Z njimi se otroci:

- učijo oblikovanja, vzdrževanja in spreminjanja pravil s pomočjo dogovora,
- učijo kdo ima avtoriteto in ga je treba ubogati,
- učijo prilagajanja.

Igre jim nudijo :

- občutek pripadnosti skupini. Poznavanje pravil igre pomeni poznavanje nekaterih pravil kulture,
- občutek varnosti.

Različne vrste igre:

- socialne igre vključujejo pozdravljanje in navade ljudi iz različnih kultur,
- nastope, kot je igra po scenariju, koreografirani ples, izvajanje skladb, ki so značilne za različne kulture,
- matematične igre, te vključujejo šah in besedne igre, ki otroku posredujejo pravila jezika in znanosti,
- šport je še ena vrsta za kulturo različnih iger [8].

2.8 Socialni razvoj

V otrokovi igri z igračami lahko opazujemo tudi razvoj otrokovega socialnega obnašanja do prisotnih oseb, razvoj predmetnega obnašanja oziroma otrokovega obnašanja v zvezi s predmeti, ki jih uporablja pri igri (najpogosteje so to igrače) [9].

2.9 Lutka pri oblikovanju mladega človeka

Z lutko se otrok sreča že zelo zgodaj. Če ne prej, ko stopi v vrtec. Lutka, ki jo otrok prinese ali spozna v vrtcu postane glavna avtoriteta (tudi močnejša od vzgojitelja). Uspe ji urejati nesporazume, saj otrok skozi njo vzpostavlja simbolično komunikacijo z okoljem. Lutka lahko omogoča čustveno reakcijo, ki je pogosto neodvisna od besed.

Preprosta vzgojiteljeva lutka vzpodbudi otroka k lastni ustvarjalnosti in tako nastanejo prvi kreativni izdelki.

Že v vrtcu vzgojitelj usmerja otroka k ustvarjalni igri z lutkovnimi elementi, od prstnih iger, preko »lutk« iz škatel, vrečk, nogavic, do animacije igrač v fantazijskih dogodivščinah. Ta postopek naj bi se nadaljeval v osnovni šoli, saj otrok tako ne bi čutil učenja kot stresno vlogo, ampak kot igro z določenim ciljem. Sprejel jo bo kot dejavnost, ki upošteva njegovo lastno iniciativo in ustvarjalnost na najrazličnejših področjih. Kadarkoli otroci ustvarjajo lutke, je njihov cilj, da jih »oživijo« v komunikaciji s samim seboj, s sošolcem ali z drugo lutko. Njihovo iniciativo podpremo že s tem, da smo jo opazili, če je potrebno tudi nevsiljivo pomagamo z vprašanji » radovednega gledalca«.

Takšen pristop zahteva od pedagoga široko poznavanje oblikovalskega postopka (primerne otrokovim sposobnostim) in psihologije, saj bo s tem ocenil, koga bo delo z lutkami odprlo, sprostito in kdo se bo moral delno podrediti skupnemu ustvarjanju, saj bi s svojimi, morda, prenasilnimi idejami lahko omejeval ustvarjalnost ostalih. Pri tem je pomembna delitev dela, saj mora vsak najti zadoščanje v svojem prispevku. Za vzgojitelja/učitelja je pomembno odkrivanje otrokovih talentov in ustvarjalnih potencialov. Pomembno je tudi osvajanje novih vsebin, zlasti socializacija.

Pri otrocih je največja motivacija zaigrati z lutko. Celo pred vrstniki ali/in starši, tega ne smemo spregledati. Pogosto sami predlagajo, da bi pripravili improviziran prizor ali kar predstavo. Ob tem prihranimo otroku strah pred tem nastopom in ga vzpodbudimo s pohvalo ter mu vlijemo zaupanje, da to zmore. Zato ga ne obremenjujemo z besedilom, ki bi se ga moral naučiti na pamet, temveč gradimo skupno igro na medsebojni pomoči nastopajočih. Srečanje z občinstvom prinaša nastopajočim vedno posebno vznemirjenje, saj je vsak nastop izmenjevanje energije med izvajalci in občinstvom; to je povezava, ki je ne more nadomestiti nobena druga motivacija. Dragoceno je, da imajo otroci dober vzgled vzgojitelja oziroma učitelja, ki zna presenetiti s predstavitvijo in animacijo različnih vrst lutk.

Močna vzpodbuda, da bi otroci sami zaigrali predstavo, je obisk lutkovnega gledališča. Dobra predstava otroku sproži vznemirjenje in ustvarjalnost. Tako doživetje pripravijo kar vzgojiteljice, včasih gostujoča lutkovna skupina. V lutkovnem gledališču se otroci spoznajo s čarobno mikavnostjo prostora, z vstopnicami, garderobo in na koncu dvorano z zastorom.

Otrok razpolaga z mnogimi podatki, ki mu jih kopičijo izkušnja, radovednost, televizija, ..., vendar niso urejeni. Lutkovna predstava vsebuje veliko elementov, ki jih otrok že pozna in jih sestavlja v nove povezave. Ni nujno, da so vedno logične, pogosto so presenetljive in smešne (princip igre » narobe svet «). Prav ta vidik vključujejo v svoja lutkovna besedila sodobni literati [10].

2.10 Kaj vse zna lutka?

Poleg vsega že omenjenega zna lutka peti, si izmišlja besede in izraze za neznane dogodke, zna povedati zgodbo ali pesem v literarni oblike ali pa v vlogi ene izmed v zgodbi nastopajočih oseb (s tem je spremenjen »zorni kot«, pogled na dogodek). Zna govoriti tudi v narečju ali v žargonu in vzpostavlja zavedanje o jezikovnih nivojih. Lutka je radovedna, rada sprašuje, pogosto zelo izzivalno. Pripravljena je pomagati otroku, včasih pospraviti ali pa skočiti, ko ga je strah, zlesti skozi tunel, oditi k zdravniku ali oprati zobe. Lutka lahko personificira čas, letne čase, mesece, dneve, matematične pojme, črke iz abecede in še brez konca drugih stvari, ki jih ustvarjalni učitelj zna zanimivo posredovati učencem, oni pa jih prevajajo v gledališko-lutkovni dogodek [11].

2.11 Vrste lutk

Gospa Breda Varl je priznana oblikovalka lutk, zaposlena v Lutkovnem gledališču Maribor in predavateljica lutkarstva in scenografije na Pedagoški fakulteti Maribor.

Breda Varl je izdala zanimivo zbirko knjižic *Moje lutke*, kjer lutke razdeli na naslednje skupine:

- lutke na palici,
- lutke na nitkah,
- ročne lutke,
- ploske lutke,
- senčne lutke,
- mimične lutke.

2.11.1 Lutke na palici

Lutka na palici je vsak predmet, vsaka figura, ki jo natakemo na lesen količek, na palico in s pomočjo te palice – vodila premikamo. Pravimo, da lutko animiramo.

Pedagogi na predšolski stopnji in tisti, ki delajo z otroki na osnovnih šolah, lutko na palici velikokrat uporabljajo, saj je tehnološko dokaj preprosta, predvsem pa se z njo odlično in enostavno animira [12].

2.11.2 Lutke na nitkah ali marionete

So tehnično najzahtevnejše med vsemi vrstami lutk. Zelo so podobne osebam in živalim iz narave. So figure v celoti: imajo vse okončine in vse glavne sklepe kot živa bitja. Lutkarji jih morajo znati uporabljati. Poleg vsega ostalega morajo lutke tudi hoditi, plesati, skakati, ... Marsikateremu profesionalnemu pa tudi ljubiteljskemu lutkarju pomeni marioneta kraljico med lutkami [13].

SLIKA 3: Marioneti oziroma lutki na vrvicah

2.11.3 Ročne lutke

Ročna lutka je tista, ki si jo nataknejo na roko oziroma na dlan. Vodimo – animiramo jo s premikanjem prstov, dlani in cele roke, skriti za lutkovni oder ali paravan. Med vsemi lutkovnimi tehnologijami je ročna lutka tista, ki je na odru najživahnejša [14].

SLIKA 4: Ročne lutke

2.11.4 Ploske lutke

Ploske lutke imajo predhodnike v senčnih lutkah. Ker je ploska lutka dvodimenzionalna, nima debeline, to pomeni, da se na odru ne more obračati. Primerne so v vrtcih, kjer jih otroci ob pomoči vzgojiteljic izdelajo sami. Z njimi pripovedujejo zgodbe, se pogovarjajo med seboj. Najenostavnejšo plosko lutko si nataknejo kar na prst [15].

SLIKA 5: Ploske lutke

2.11.5 Senčne lutke

Med najstarejše dokumente žive gledališke kulture sodijo senčne lutke. Senčno gledališče poznajo skoraj vse azijske dežele, razlikuje se po obliki in velikosti lutk, po načinu gibanja, povsod pa je del prastarih običajev. Lutke, narejene iz prosojnih materialov, imajo tretjo dimenzijo in z gibanjem po prostoru med lučjo in platnom postajajo zdaj manjše in ostrih obrisov blizu platna, zdaj spet velike z zabrisanimi robovi, če so se oddaljile od platna. Svoje dodajo še barvni filtri, diapozitivi za sceno, menjavanje dveh ali več izvorov svetlobe in podobna dognanja sodobne tehnologije [16].

SLIKA 6: Senčne lutke

2.11.6 Mimične lutke

V želji čim bolj karikirano posnemati človeka je nastala lutka ki s poudarjenim gibanjem čeljusti spominja na odpiranje ust pri človeku ali odpiranje in zapiranje gobca pri živalski figuri in s tem posebne lastnosti lika, ki ga lutka predstavlja. Mimične lutke je pred leti zelo popularizirala angleška televizijska nadaljevanka Muppet Show [17].

SLIKA 7: Muppetki

2.12 Lutkovne tehnike za različna starostna obdobja v vrtcu

2.12.1 Od enega do dveh let

Lutke otrokom približamo počasi, s potrpljenjem, ljubeznijo in dotikom. Otrokom pripovedujemo zgodbice, pesmice, izštevance s poudarkom na pripovedni slog, ki se naj razlikuje od vsakdanjega. Lutke bodo pritegnile pozornost otrok, da se bodo umirili in vstopili v čudovito vizualno zgodbo. S tem bomo predvsem obogatili razvoj verbalnega izražanja otrok, saj bodo otroci besede ponavljali. Lutkovna dejavnost naj bo krajša (pet do deset minut).

Kakšne lutke lahko uporabimo?

Uporabimo lahko:

- lutke iz naravnih materialov, ki so mehke, prijetne na dotik,
- prstne,
- ročne,
- mimične lutke,
- majhne namizne lutke,
- mehke lutke-igrače.

Dve leti stari otroci lahko izdelujejo preproste lutke, tako da zmečkajo papir, ki jim ga pomagamo pritrditi na palico, lahko si pobarvajo prstke ali jim mi narišemo oči na prste, s prstnimi barvami pobarvajo škatlice, iz katerih jim pomagamo narediti lutke na vrvicah, ali pa jih damo na palčke, lahko jim pa ponudimo že pripravljene mehke prstne ali ročne lutke, s katerimi oponašajo gibanje kakšne živali ali človeka (npr.: potem, ko smo jim povedali pesmico o zajčku, jim ponudimo majhne zajčke, s katerimi bodo posnemali gibanje zajčka, torej poskakovanje, ob tem pa bodo poskušali ponavljati še pesmico).

SLIKA 8: Lutke, kot priljubljena igrača v vrtcu

2.12.2 *Od treh do petih let*

V tem času se otrokova fantazija neizmerno razvija, simbolna igra je v njihovih dejavnostih zmerom bolj prisotna, otrok ustvarja v skladu s spominom izkušenj, ki si jih je pridobil. Otrok sprejema zgodbe primerne njegovi starosti z odprtim srcem, z razumevanjem preprostih pomenskih gest, gibanj, barv in lutk. Vse, kar vidi, želi posnemati, pa tudi preoblikovati, zato jim pripovedujemo z enostavnimi lutkami in scenografijo.

Otroci so sposobni sodelovati v vodeni lutkovni dejavnosti, vse bolj pa se prosto igrajo v lutkovnem kotičku. Sposobni so tudi sami izdelovati lutke, triletni s preprostimi metodami izdelovanja, štiriletni in petletni pa tudi s kompleksnejšimi [18]. .

3 EMPIRIČNI DEL

3.1 Namen empirične raziskave

- ugotoviti, ali so lutke potrebne za razvoj otroka,
- koliko ljudje vedo o lutkah,
- raziskati, ali starši v vzgojo svojega otroka vključujejo tudi lutko,
- analizirati, ali ljudje mislijo, da trditev »BREZ IGRE NI SREČNEGA IN ZDRAVEGA OTROŠTVA« drži.

3.2 Metodologija

V raziskavi sva uporabili metodo raziskovalnih intervjujev, metodo anketiranja, metodo analize ter delo s knjižnimi in internetnimi viri.

3.3 Raziskovalni intervju

Raziskovalni intervju sva izvedli ustno 28. januarja 2010 v prostorih lutkovne skupine Koruzno zrno v Slovenski Bistrici.

3.4 Raziskovalna anketa

Med učenci tretje triade OŠ Gustava Šiliha Laporje in krajanji Laporja pa sva izvedli raziskovalno anketo. Anketo je izpolnilo 64 učencev tretje triade OŠ Gustava Šiliha Laporje in 54 krajanov Laporja. Vprašalnik je vseboval 14 vprašanj za učence in 15 vprašanj za krajane.

3.5 Postopek zbiranja podatkov

Sestavili sva anketni vprašalnik, ki je vseboval vprašanja zaprtega in odprtega tipa.

3.6 Obdelava podatkov

Podatke sva obdelali ročno in nato s pomočjo računalniškega programa Microsoft Excel. Podatki so bili kvalitativno obdelani.

4 REZULTATI

4.1 Raziskovalni intervju z g. Matevžem Gregorčičem

1. Ali je lutkarstvo del Vašega življenja?

Z lutkarstvom se preživljam že dobrih petnajst let in sem kot samostojni lutkovni ustvarjalec vpet v vse procese (od marketinga do produkcije) lutkovnih predstav. Lutkarstvo torej dodobra prepleta moje – družinsko življenje.

2. Zakaj ste se odločili za poklic lutkarja? Je lutka vplivala na vas že v otroštvu?

Čarobnost lutkovnega oživljanja me je v nekem trenutku v otroštvu, v življenju zagrabila in potegnila s tako silo, da se ji nisem mogel iztrgati in od takrat sem vse sile usmerjal v lutkarstvo, ki se je kasneje izkazalo kot poklic. Poetično povedano: »Lutke so izbrale mene, ne jaz njih.«

3. Ali se strinjate s trditvijo: »BREZ IGRE NI SREČNEGA IN ZDRAVEGA OTROŠTVA«?

Vsekakor. Menim, da nobeden otrok ne bi smel odraščati brez izredno pozitivnega vpliva lutk na njegov razvoj.

4. Koliko lutkovnih predstav ste odigrali in ustvarili?

Odigral sem veliko lutkovnih predstav. Nekako pri petstoti sem nehal šteti. Pri ustvarjanju pa bi tako in tako moral vprašanje razdeliti na dva dela. Režiral sem okoli 30 predstav. Animiral oziroma oblikoval pa sem več kot 70 vlog v različnih lutkovnih skupinah in gledališčih .

5. Ali predstavljate predstave samo za otroke ali tudi za odrasle?

Vsekakor so časi, ko je bila lutkovna umetnost obravnavana kot marginalna umetnost za otroke, na srečo mimo, tako, da se predvsem pri Lutkovnem gledališču Koruzno zrno posvečamo večinoma predstavam za odrasle, pri katerih se za razliko od otroških predstav večjo težo posveča simboliki, metaforiki in seveda odraslemu gledalcu prilagojeni dramaturgiji.

6. Ali ste mnenja, da ljudje vedo veliko o lutkah oziroma dovolj pogosto obiskujejo lutkovne predstave ter to omogočijo svojim otrokom?

Ljudje se odločno premalo se odločajo za obisk lutkovnih gledališč oziroma lutkovnih iger. Morda je razlog v oddaljenosti, socialnem statusu ljudi. Vendar menim, da bi morali starši izkoristiti vsako priložnost in svojim otrokom omogočiti ogled predstave. Na razpolago pa je tudi veliko lutkovnih predstav, namenjenih odraslim.

Tisti starši, ki so bili sami vzgojeni kot lutkovni navdušenci in vedo veliko o lutkah, tudi sami ta užitek omogočijo svojim otrokom. Žal pa je takih ljudi še premalo.

7. Kako poteka Vaša komunikacija z gledalci med predstavo?

Komunikacija z gledalci je večplastna tema. Vsekakor kot avtor predstave ali teksta ustvarjam neko komunikacijo z gledalci. Tu se pri otroških predstavah skušam izogibati komunikaciji v stilu pretiranih, osladno čustvenih nagovarjanj publike, ki so ponavadi posledica slabe dramaturgije. Pri predstavah za odrasle pa je v komunikaciji velikokrat potreben čustven ali šokanten pretres, ki odraslega gledalca sploh dvigne iz »realnosti« in ga pripravi sprejemati lutkovno animacijo kot osnovni vir podajanja zgodbe ter vanjo verjeti.

8. Ali mislite, da lutkovna predstava vpliva na otrokov razvoj?

Lutka že vrsto let slovi kot odličen terapevtski pripomoček za otroke (in odrasle), tako, da vsekakor vpliva na otrokov razvoj. Pri svojem ustvarjanju se tega dejstva zavedam, zato se recimo pri predstavah, namenjenim otroški publiki, skušam izogibati nasilju, vsaj brez dramaturško utemeljenega razloga. Prav tako se skušam izogibati ilustriranju – otroku skušam zgodbo predstave zmeraj pustiti v nastavkih odprto za nadaljnji domišljjski razvoj. Predstavo mora pozitivno podoživeti tudi, ko »pade gledališka zavesa« in kasneje, doma. Mislim tudi, da so današnje generacije mladih gledalcev iz drugačnega »testa«, pri katerih lahko odvečna poučnost povzroči obraten efekt.

9. Imate kakšno posebno taktiko za igranje lutkovnih predstav?

Taktika se skriva predvsem v zasnovi predstave. Ta mora biti zgrajena tako, da igralcu – animatorju dopušča manevrski prostor za nadgradnjo, po domače povedano, predstava mora biti tako domiselna, da se je ne naveličaš igrati tudi po 1000 ponovitvah. Predstava Kužek in muca, Lutkovne skupine UŠ iz Ljubljane, katere stalni član sem, je doživela že 1200 ponovitev.

10. Kdo je bil Vaš prvi mentor?

Moj prvi mentor je bil gospod Zlatko Verzelak, s katerim sem sodeloval kot animator in soizvajalec glasbe v predstavi Butalci Frana Milčinskega.

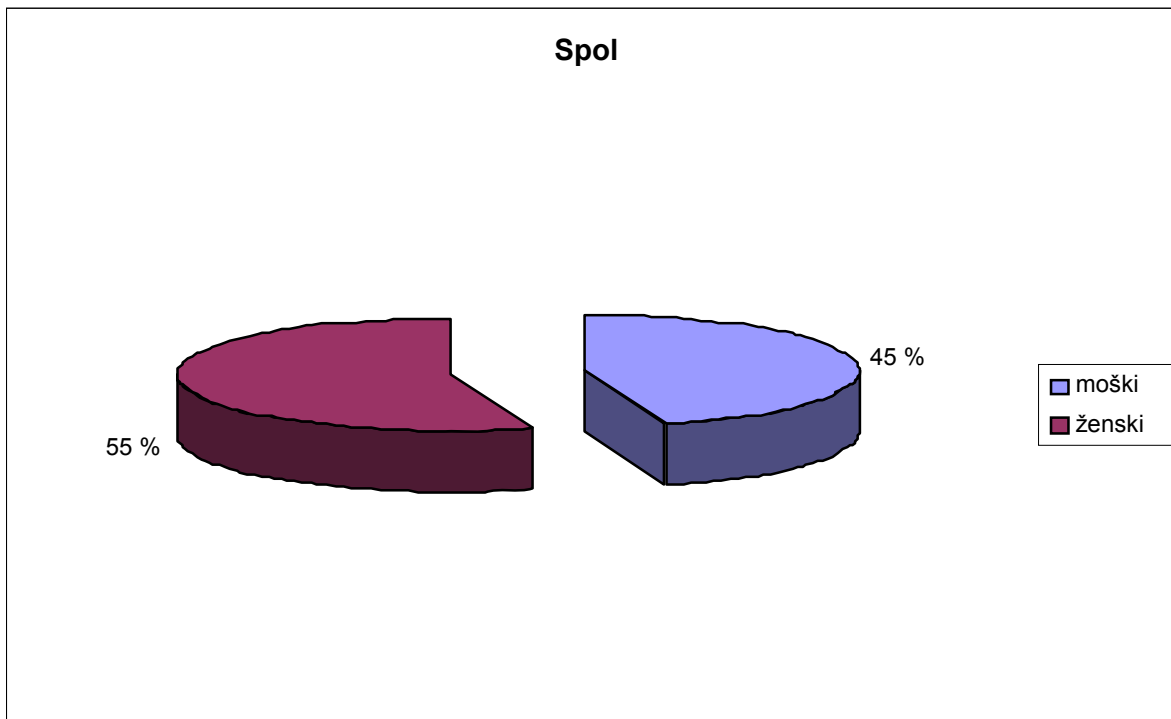
11. Katero predstavo priporočate za otroka?

Predvsem tako, ki ne poneumlja otrok. Takšno, v kateri imajo lutke glavno besedo, a ne govorijo preveč.

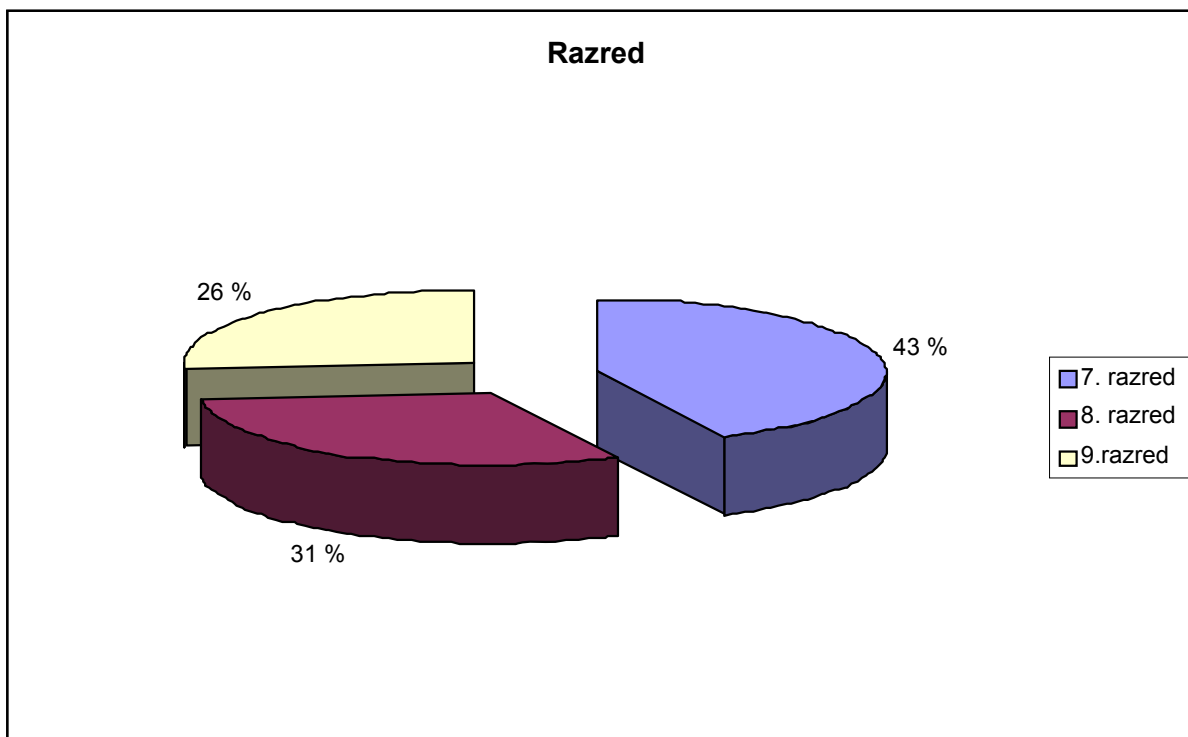
12. Kje lahko ljudje izvejo več o Vaših predstavah?

www.koruznozrno.com

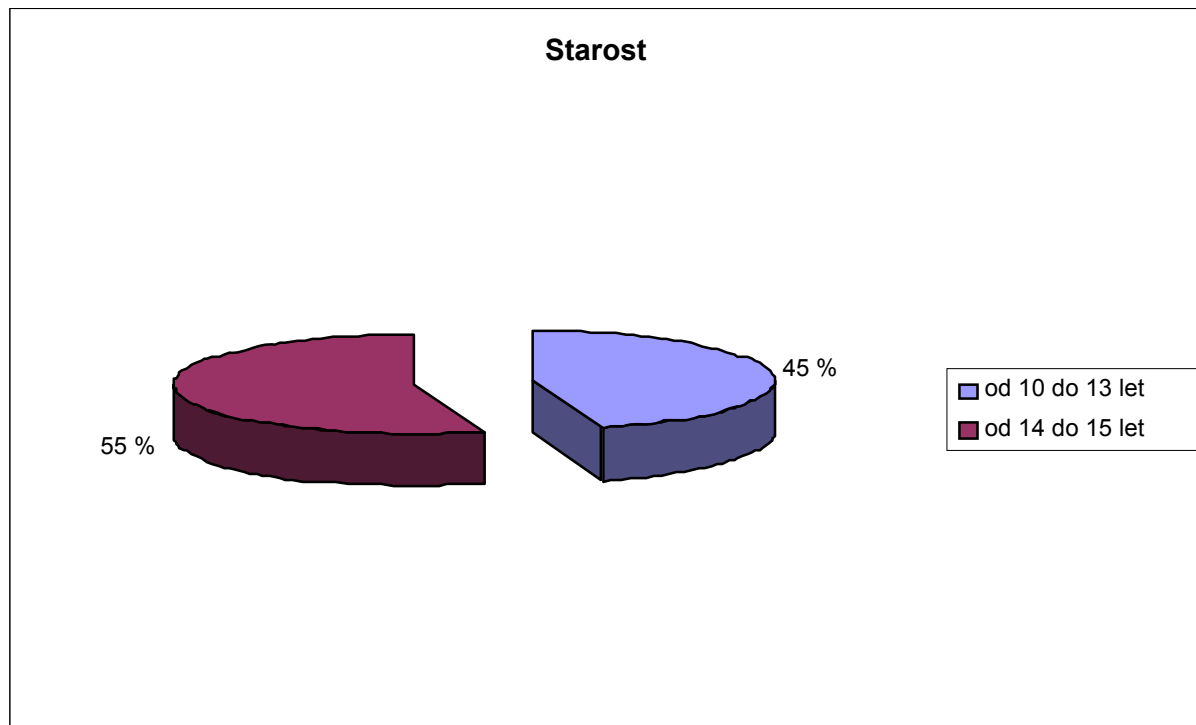
4.2 Analiza anket učencev OŠ Gustava Šiliha Laporje

Graf 1: Na anonimni anketni vprašalnik odgovorilo več kot polovica ženskega spola (55 %), nekoliko manjši del je moškega spola (45 %).

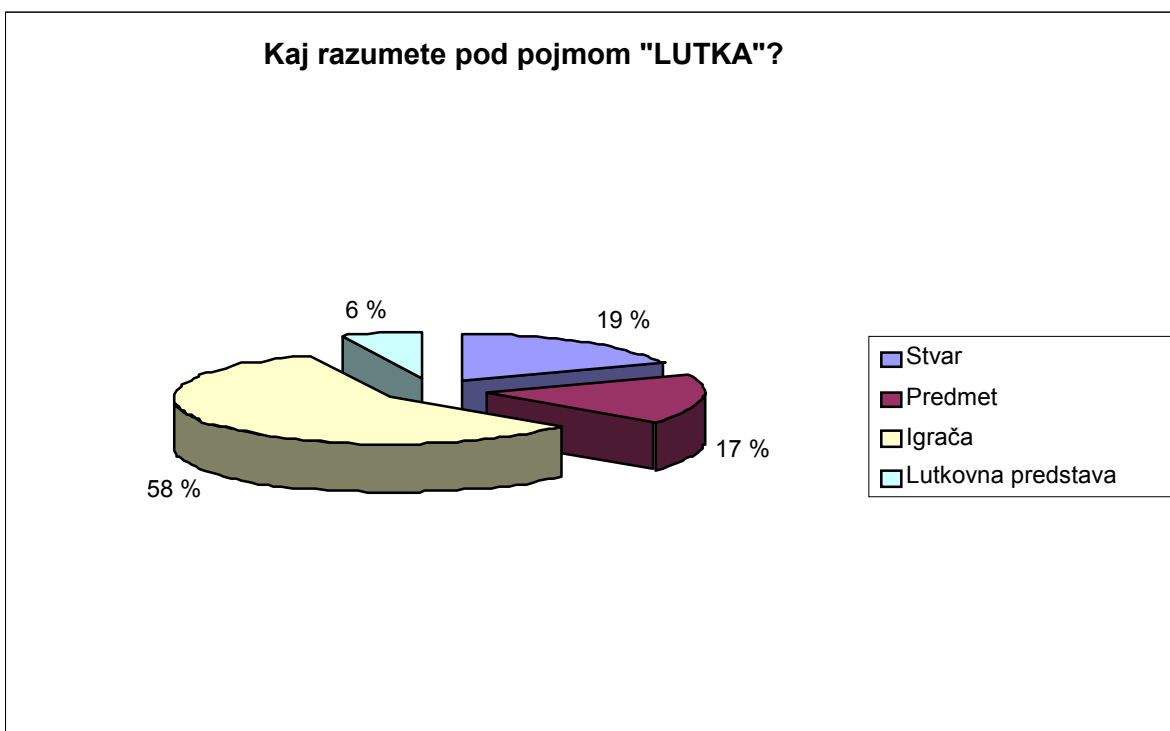
Graf 2: Graf prikazuje, da večina anketirancev v 7. razredu (43 %), nekoliko manjši del v 8. razredu (31 %) in najmanj v 9. razredu osnovne šole (26 %).

Graf 3: Iz grafa je razvidno, da največ anketirancev v starostnem obdobju med 14 in 15 let (55 %), nekaj manj pa v obdobju med 10 in 13 let (45 %).

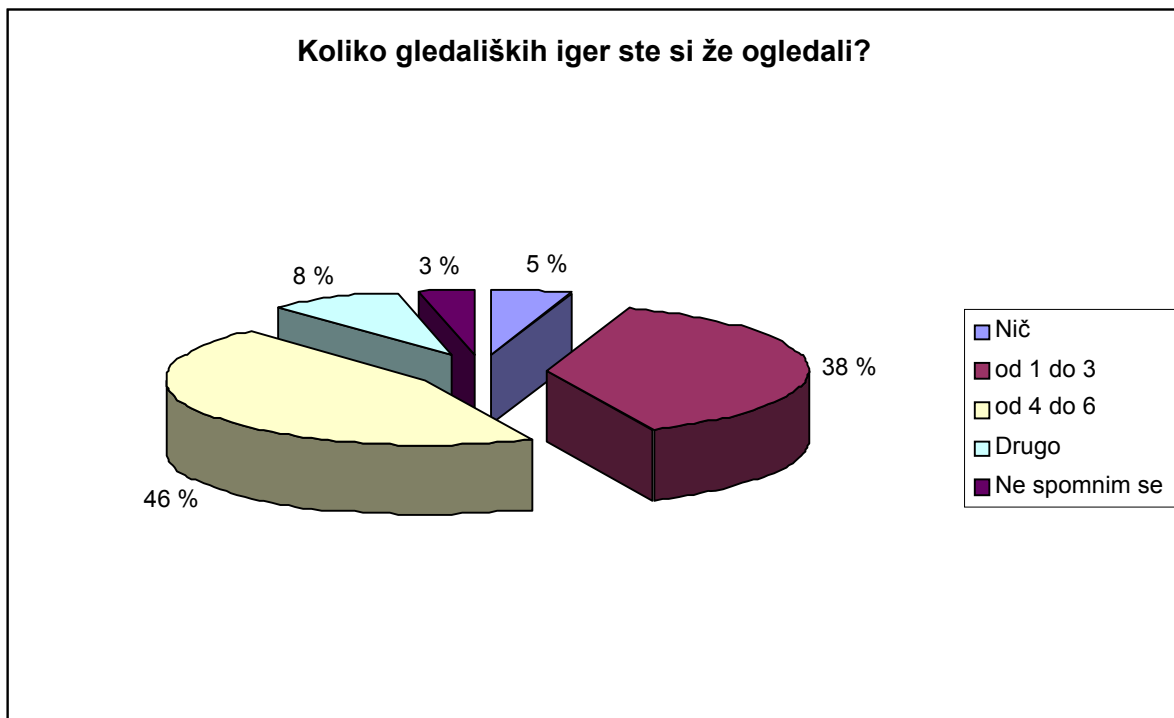
Graf 4: Iz grafa lahko razberemo, da so že vsi anketiranci slišali za lutke(100 %).

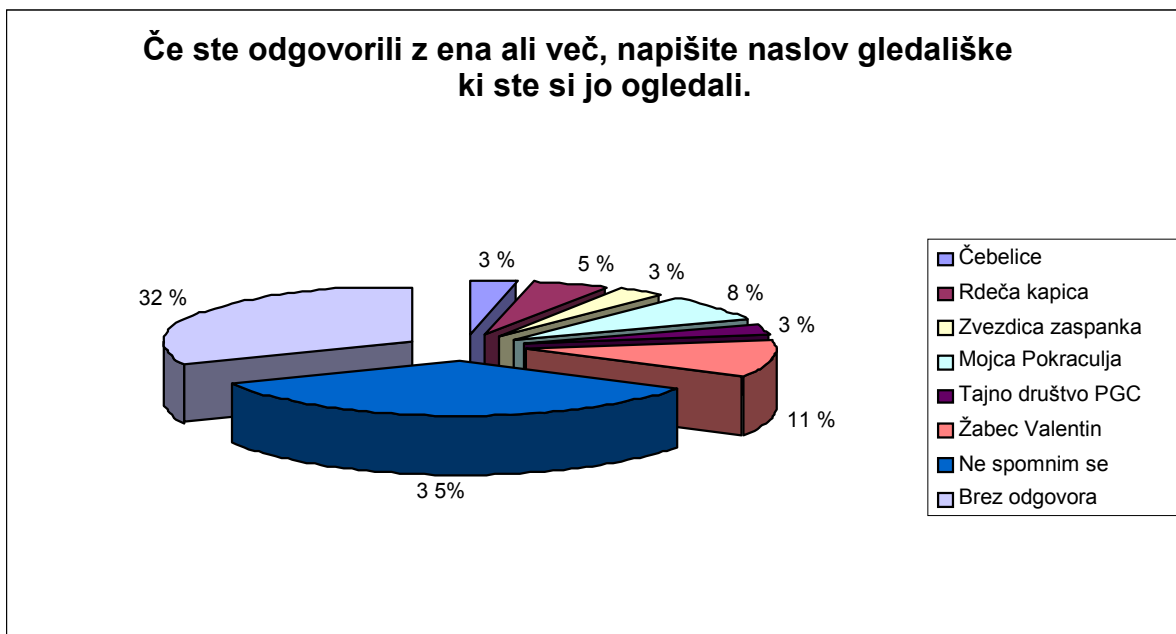
Graf 5: Večina anketirancev je odgovorila, da pojem LUTKA razumejo, kot igrača (58 %), kar nekaj manj jih razume, da je lutka stvar (19 %) oziroma predmet (17 %), 4 % pa razumejo pojem LUTKA kot gledališka predstava.

Graf 6: Iz grafa je razvidno, da je 98 % anketirancev že obiskalo gledališče, 2 % anketirancev še nista obiskalo gledališča.

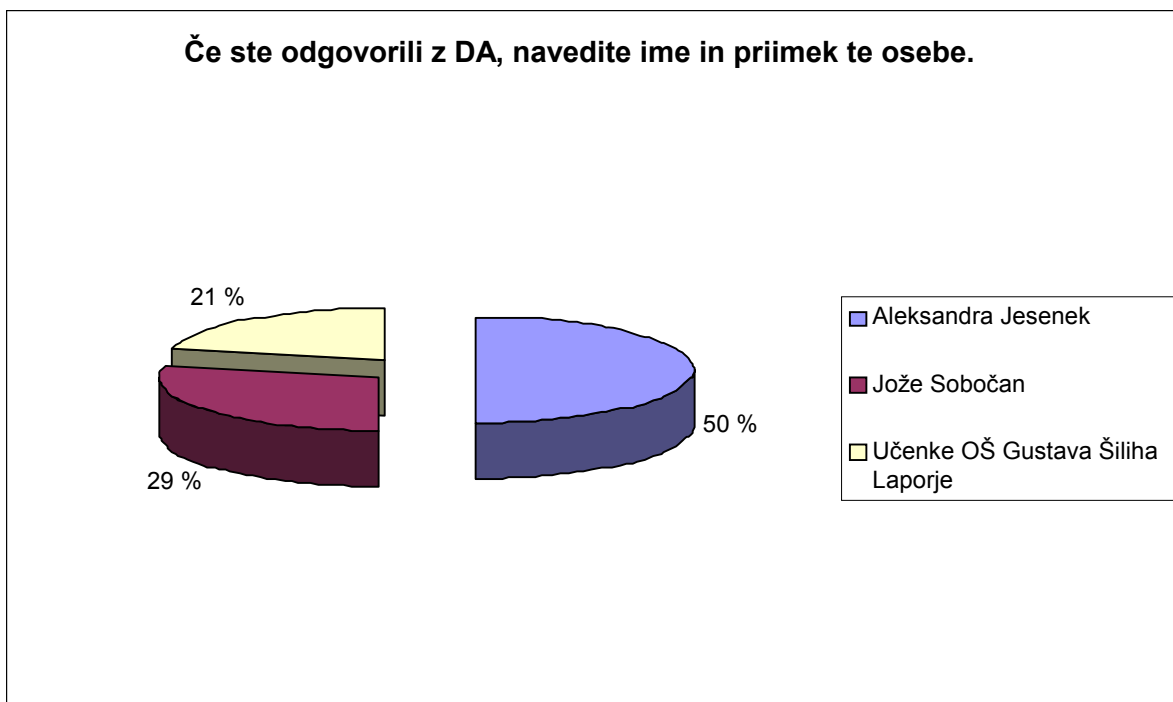
Graf 7: 46 % anketirancev si je že ogledalo od 4 do 6 gledaliških predstav, 38 % si je ogledalo od 1 do 3 predstave, veliko manjši delež (5 %) si gledališki predstav sploh ni ogledalo, 3 % anketirancev se ne spomni, 8 % pa je odgovorilo z drugo.

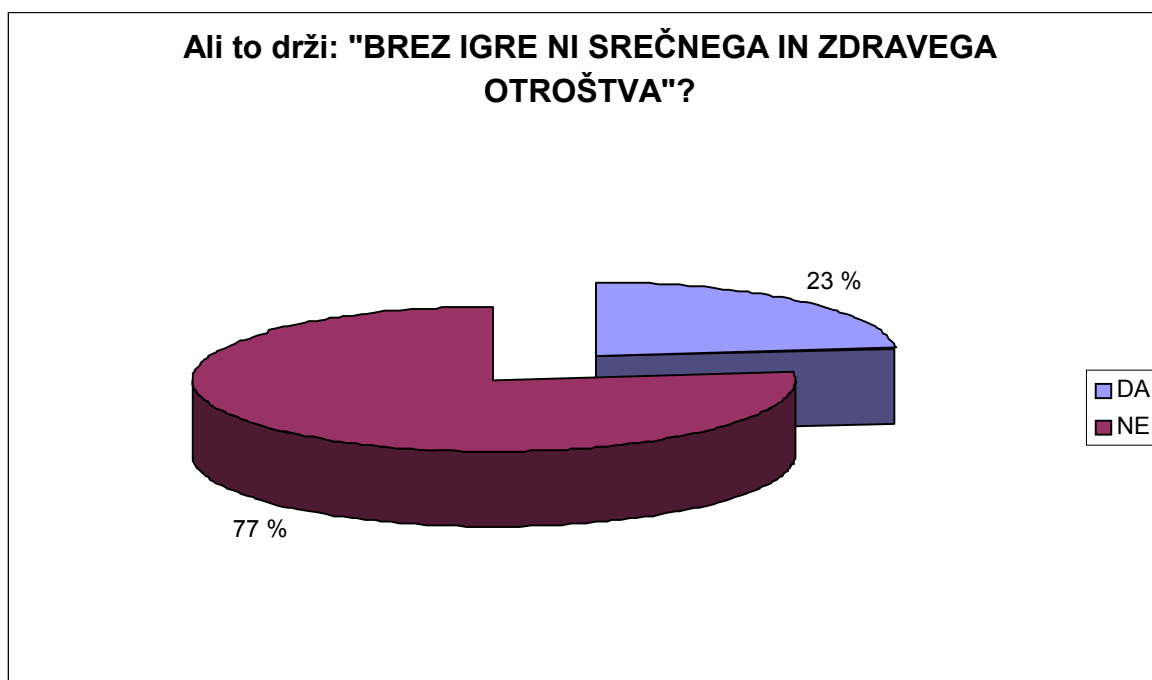
Graf 8: 35 % vprašanih se naslovov iger, ki so si jih ogledali, ne spomni, malo manjši delež, torej 32 % jih na to vprašanje ni odgovorilo, 11 % anketirancev si je ogledalo gledališko igro Žabec Valentin, 8 % pozna igro Mojca Pokraculja, 5 % učencev si je že ogledalo igro Rdeča kapica ter 3 % Zvezdico zaspanko, enak odstotek vprašanih, (3%), igro Čebelice in Tajno društvo PGC.

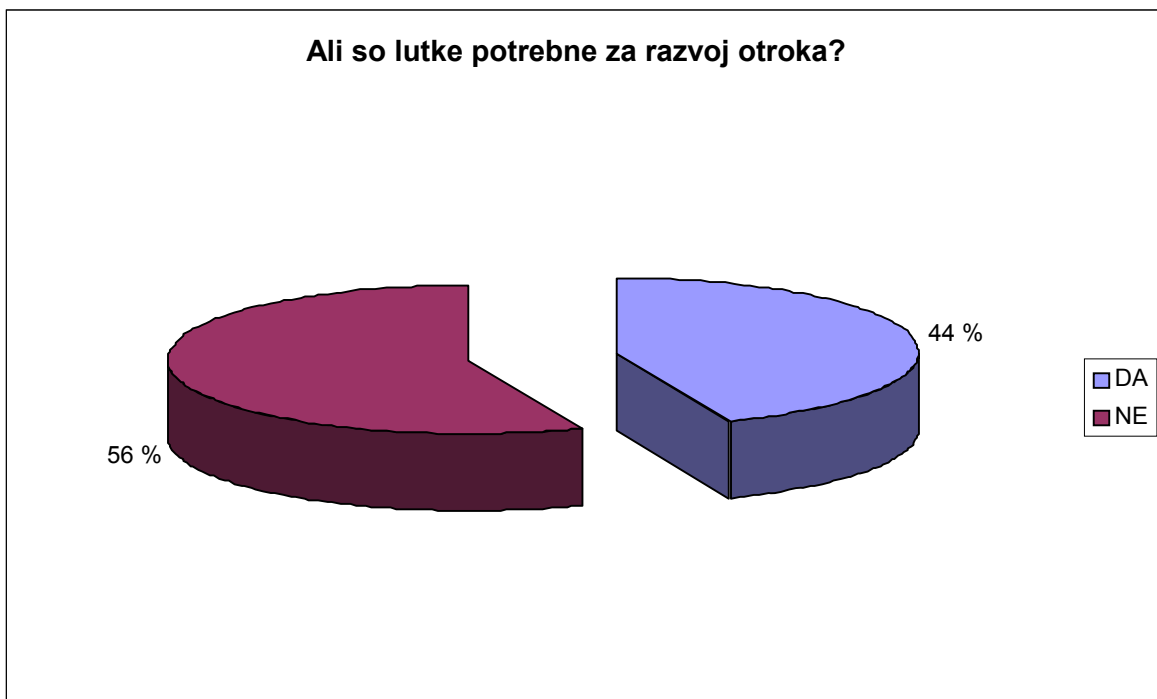
Graf 9: Na vprašanje je 22 % anketirancev pozna osebo, ki se ukvarja z lutkarstvom, 78 % anketirancev takšne osebe ne pozna.

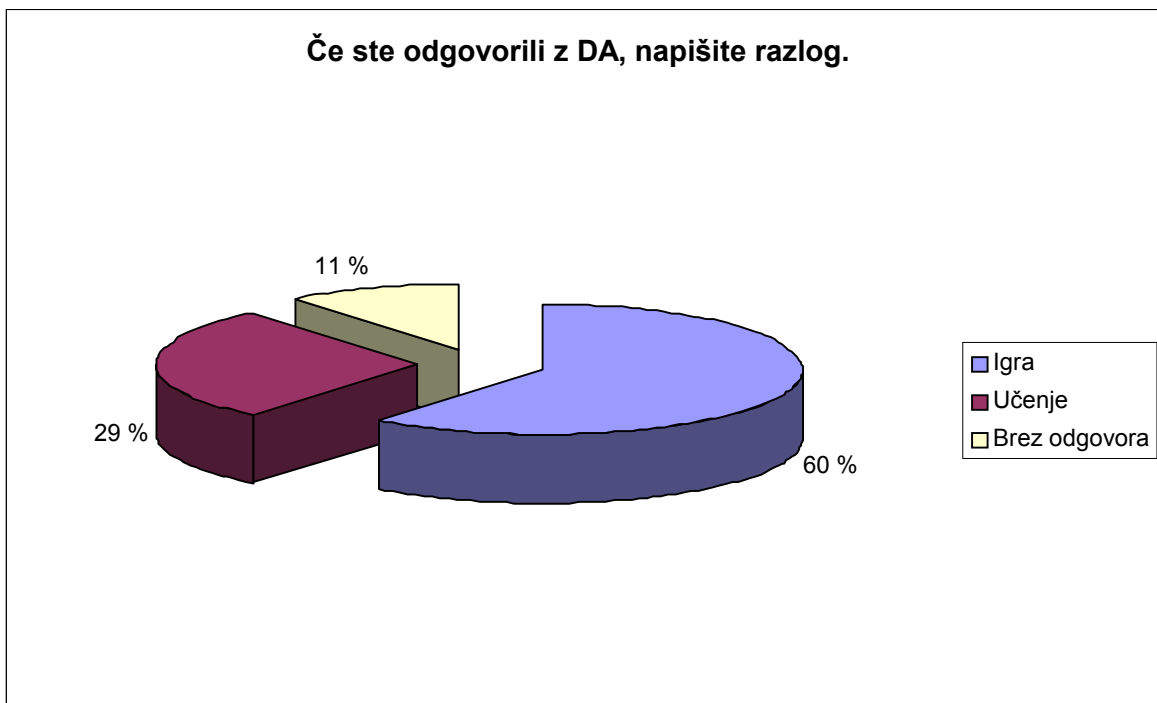
Graf 10: Večji delež anketirancev je odgovorilo, da poznajo Aleksandro Jesenek (50 %), malo manjši delež je odgovoril, da poznajo Jožeta Sobočana, 21% anketirancev pozna učenke OŠ Gustava Šiliha Laporje.

Graf 11: 23 % anketirancev misli, da ta trditev drži, 77 % anketirancev pa misli, da ne drži.

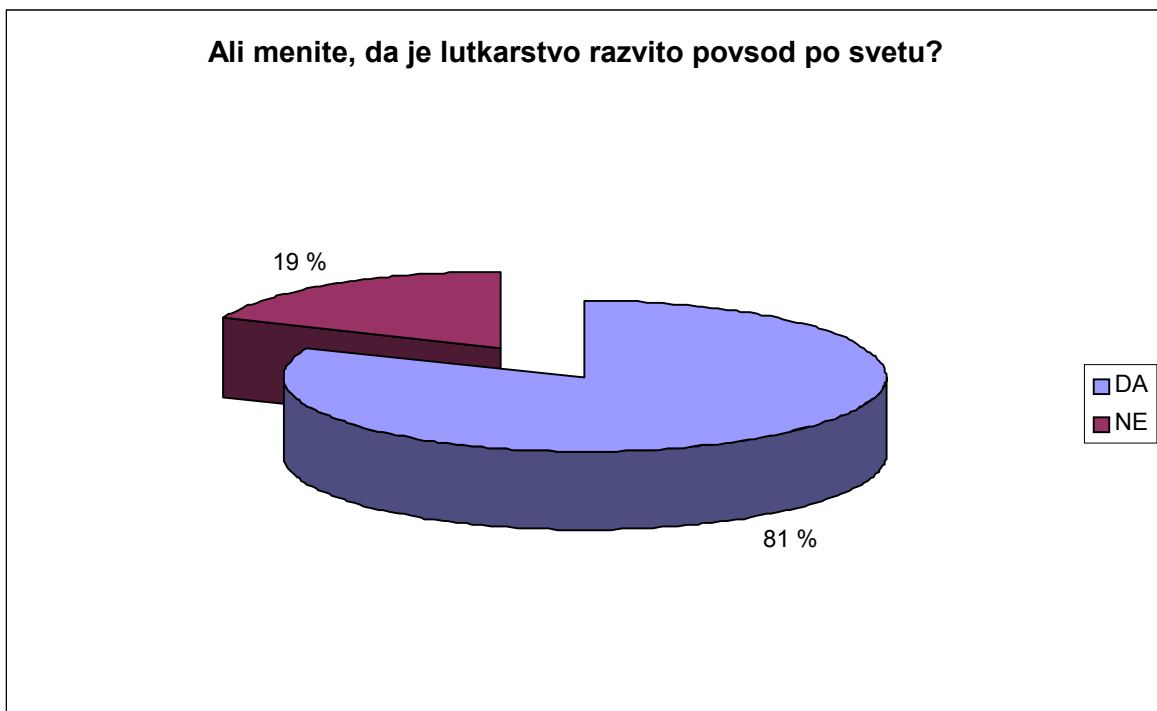

Graf 12: Graf prikazuje, da 44 % anketirancev misli, da so lutke potrebne za razvoj otroka, 56 % anketirancev pa misli, da niso potrebne.

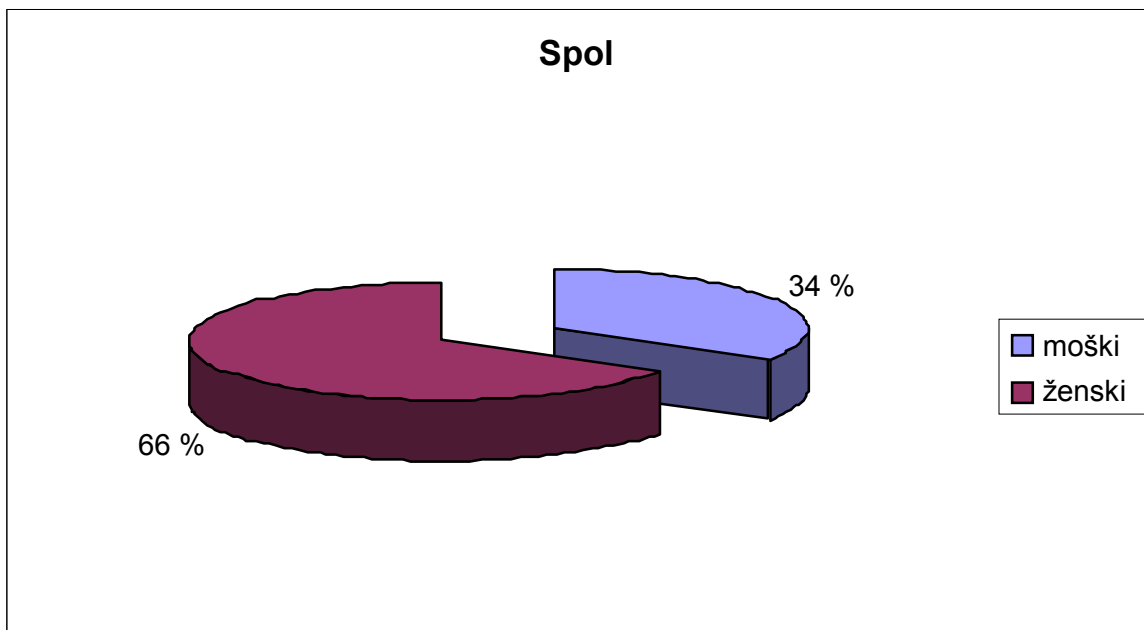
Graf 13: 60 % anketirancev misli, da so lutke potrebne za razvoj otroka zaradi igre, 29 % jih misli, da zaradi učenja, 11 % anketirancev na to vprašanje ni odgovorilo.

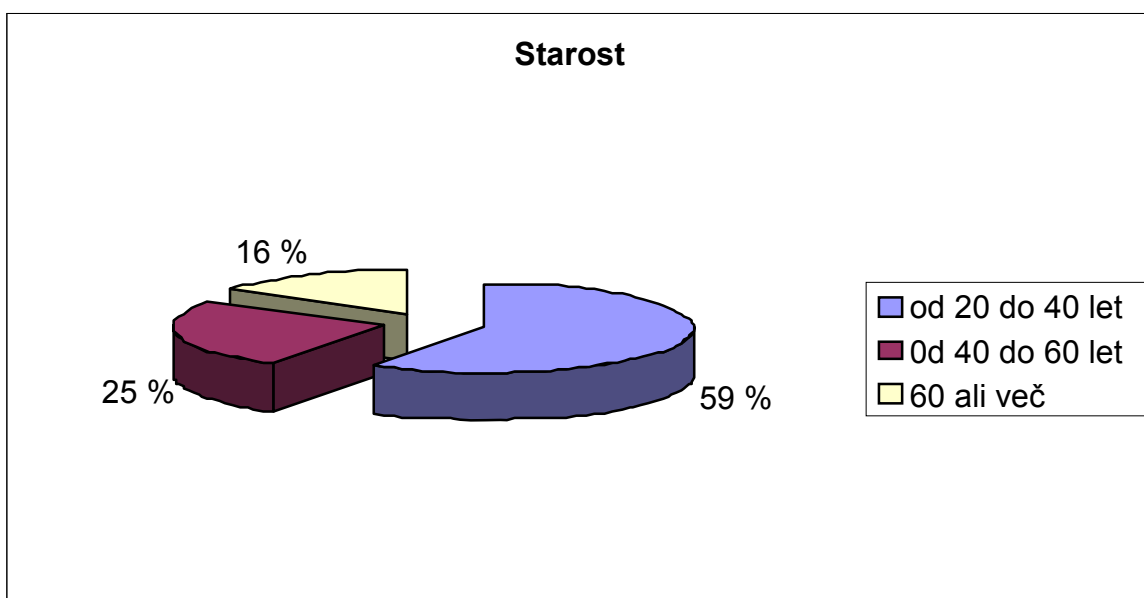

Graf 14: Večji delež anketirancev (81 %) meni, da je lutkarstvo razvito povsod po svetu, manjši delež (19 %) pa tej trditvi nasprotuje.

4.3 Analiza anket krajanov Laporja

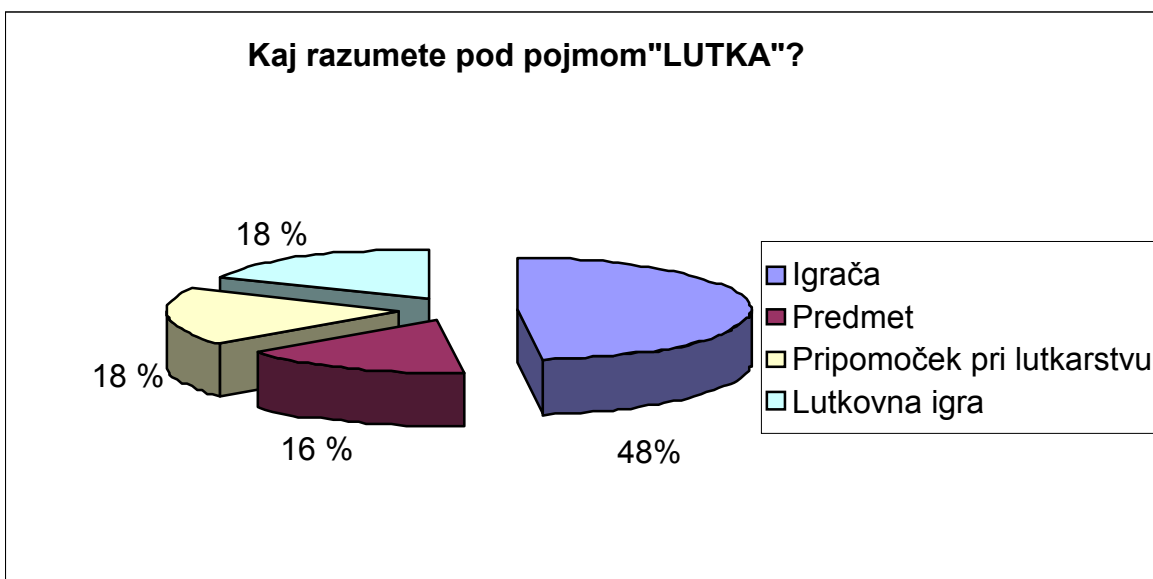
Graf 1: Na anonimni anketni vprašalnik je odgovorilo več kot polovica ženskega spola (66 %), nekoliko manjši del pa moškega spola (34 %).

Graf 2: Iz grafa je razvidno, da največ anketirancev v starostnem obdobju med 20. in 40. letom (59 %), nekoliko manj v obdobju med 40. in 60. letom (25 %), najmanj pa v obdobju nad 60. letom (16 %).

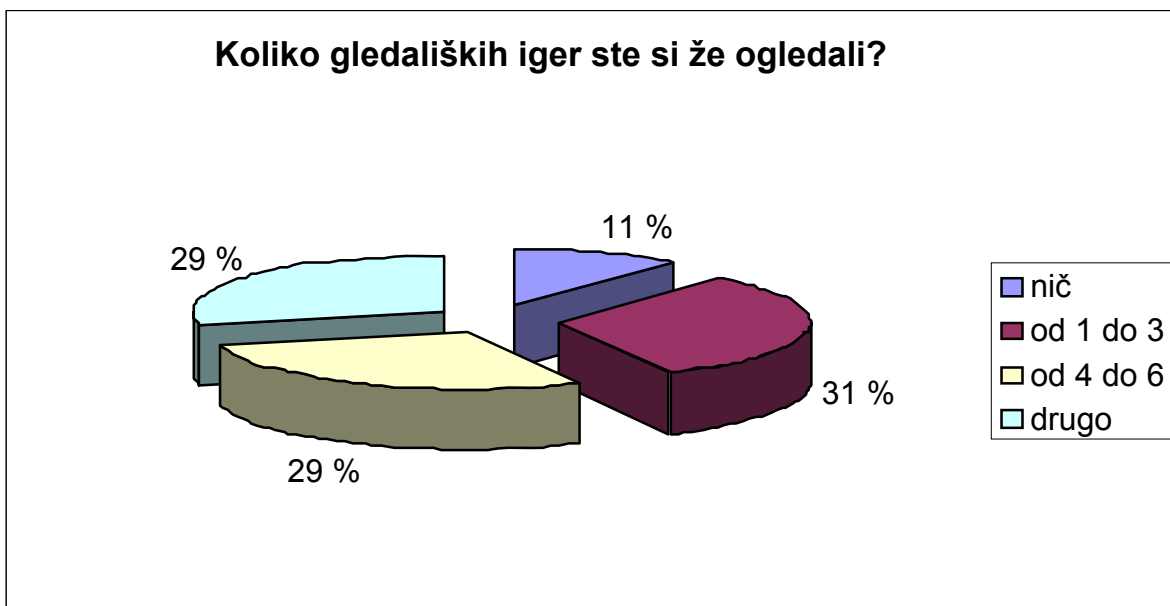
Graf 3: Iz grafa lahko razberemo, da so že vsi anketiranci slišali za lutke (100 %).

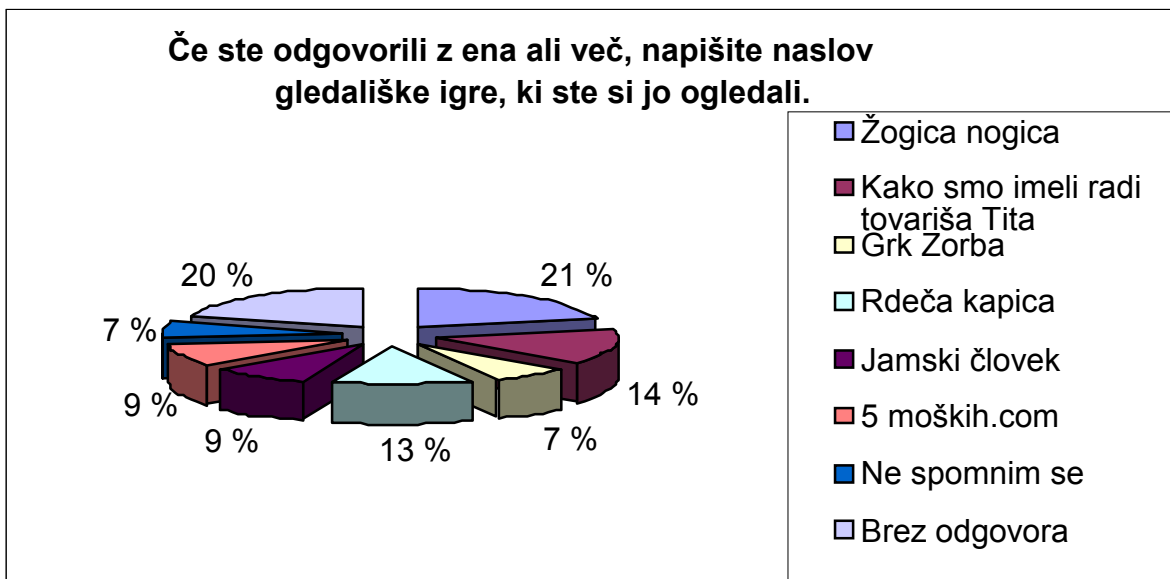
Graf 4: Večina anketirancev je odgovorila, da pojem LUTKA razumejo kot igrača (48 %), kar nekaj manj jih razumejo kot lutkovno igro (18 %) oziroma kot pripomoček pri lutkarstvu (18 %), 16 % pa razumejo pojem LUTKA kot predmet.

Graf 5: Iz grafa je razvidno, da je 93 % anketirancev že obiskalo gledališče, 7 % anketirancev še ni obiskalo gledališča.

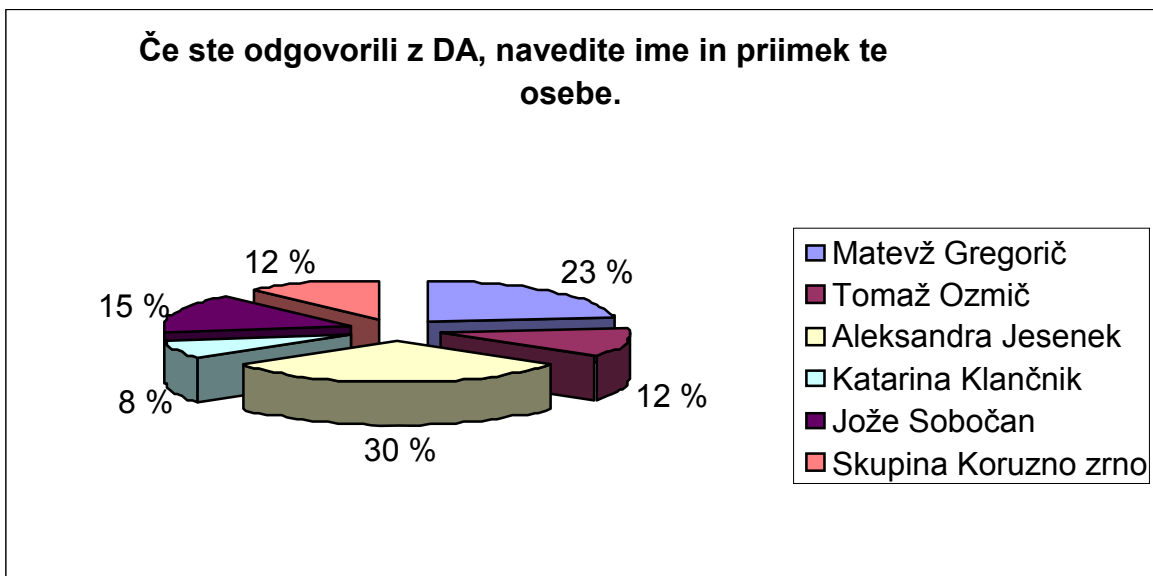
Graf 6: 31 % anketirancev si je že ogledalo od 1 do 3 gledališke predstave, 29 % si je ogledalo od 4 do 6 predstav, nekoliko manjši delež (11 %) si gledaliških predstav sploh ni ogledalo, 29 % pa je odgovorilo z drugo.

Graf 7: 21 % vprašanih si je ogledalo Žogico nogico, malo manjši delež (20 %) na to vprašanje ni odgovorilo, 14 % anketirancev si je ogledalo gledališko igro Kako smo imeli radi tovariša Tita, 13 % pozna igro Rdeča kapica, 9 % vprašanih si je že ogledalo igro Jamski človek, prav tako 9 % igro 5 moških.com, 7 % Grk Zorba. 7 % anketirancev se naslovov iger, ki so si jih ogledali, ne spomni.

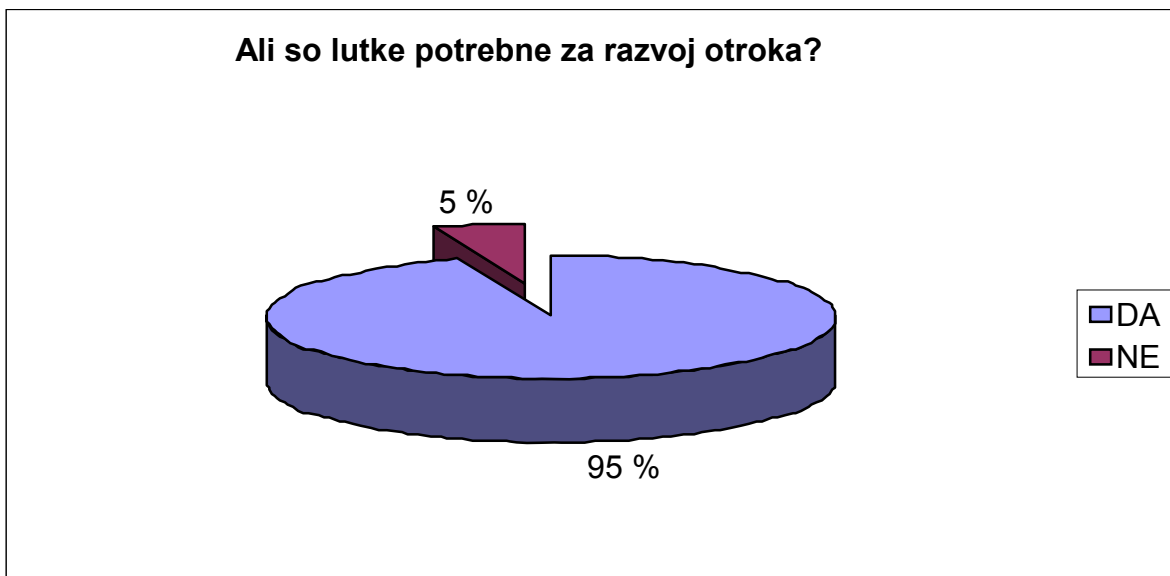
Graf 8: Na vprašanje je 46 % anketirancev odgovorilo z DA, 54 % anketirancev z NE.

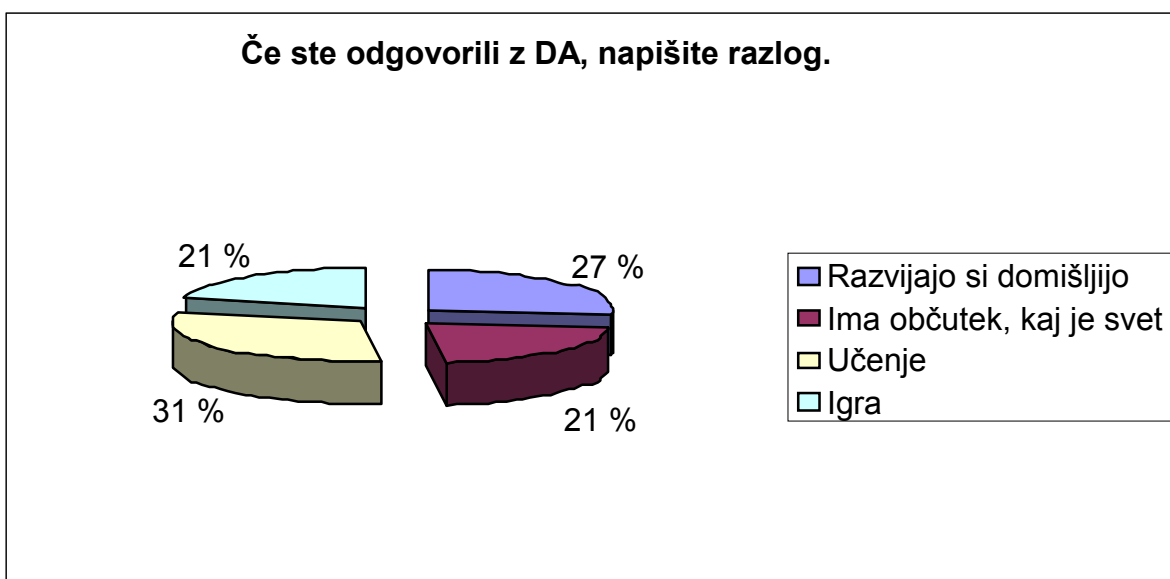
Graf 9: Večji delež anketirancev je odgovorilo, da poznajo Aleksandro Jesenek (30 %), malo manjši delež je odgovoril, da poznajo Matevža Gregoriča (23 %), 15 % anketirancev pozna Jožeta Sobočana, 12 % jih pozna Tomaža Ozimiča, prav tako 12 % skupino Koruzno zrno in 8 % vprašanih pozna Katarino Klančnik.

Graf 10: 100 % anketirancev misli, da ta trditev drži.

Graf 11: Graf prikazuje, da 95 % anketirancev misli, da so lutke potrebne za razvoj otroka, 5 % anketirancev pa misli, da niso potrebne.

Graf 12: 21 % anketirancev misli, da so lutke potrebne za razvoj otroka zaradi igre, 31 % jih misli, da zaradi učenja., prav tako 21 % zaradi tega, ker ima otrok občutek, kaj je svet, 27 % anketirancev je odgovorilo, da si otroci razvijajo domišljijo.

Graf 13: Večji delež anketirancev (91 %) meni, da je lutkarstvo razvito povsod po svetu, manjši delež (9 %) pa tej trditvi nasprotuje.

Graf 14: Graf prikazuje, da je 87 % vprašanih odgovorilo, da so svojega otroka seznanili z lutko že v zgodnjih letih, 13 % vprašanih pa tega ni storilo.

5 RAZPRAVA

5.1 Raziskovalni intervju

Z raziskovalnim intervjujem sva potrdili hipotezo, da lutke zelo pomembno vplivajo na otrokov razvoj.

Lutke so na najinega intervjuvanca vplivale v otroštvu, zato si je zaradi neizmerne ljubezni do njih izbral lutkarstvo kot način svojega življenja. Svoje navdušenje in ljubezen prenaša ne le na svoje otroke, temveč tudi na gledalce vseh starosti.

Najin intervjuvanec meni, da ljudje premalo vedo o lutkah, in da ne obiskujejo lutkovnega gledališča dovolj pogosto oziroma tega ne omogočijo svojim otrokom. Meni, da k temu pripomore oddaljenost od lutkovnih gledališč, še posebej pa še socialni status. Starši, ki so sami odraščali kot lutkovni navdušenci in vedo veliko o lutkah, ta užitek omogočijo svojim otrokom. Žal pa je takih ljudi še premalo.

5.2 Anketni vprašalnik za učence tretje triade

Po naših podatkih 44% anketirancev meni, da so lutke potrebne za razvoj otroka, 56% anketirancev pa misli, da niso potrebne.

S trditvijo »BREZ IGRE NI SREČNEGA IN ZDRAVEGA OTROŠTVA« se strinja 23% anketirancev, 77% anketirancev pa se s tem ne strinja.

Večji delež anketirancev (81%) meni, da je lutkarstvo razvito povsod po svetu, manjši delež (19%) pa tej trditvi nasprotuje.

Rezultati so pokazali, da so že vsi učenci slišali za lutke in jim ta pojem pomeni različno. Večina anketirancev pojem LUTKA razumejo kot igrača (58 %), kar nekaj manj jih razume, da je lutka stvar (19 %) oziroma predmet (17 %), 4 % pa razumejo pojem LUTKA kot gledališka predstava.

Iz rezultatov je razvidno, da je 98 % anketirancev že obiskalo gledališče, 2 % anketirancev še ni obiskalo gledališča.

5.3 Anketni vprašalnik za krajanje Laporja

Po naših podatkih 95 % anketirancev misli, da so lutke potrebne za razvoj otroka, 5 % anketirancev pa misli, da niso potrebne.

S trditvijo »BREZ IGRE NI SREČNEGA IN ZDRAVEGA OTROŠTVA« se strinjajo vsi anketiranci (100 %).

Večji delež anketirancev (91 %) meni, da je lutkarstvo razvito povsod po svetu, manjši delež (9 %) pa tej trditvi nasprotuje.

Rezultati so pokazali, da so že vsi krajni slišali za lutke(100 %) in da jim ta pojem pomeni različno. Večina anketirancev pojem LUTKA razumejo kot igrača (48 %), kar nekaj manj jih razumejo kot lutkovno igro(18 %) oziroma kot pripomoček pri lutkarstvu (18 %), 16 % pa razumejo pojem LUTKA kot predmet.

Iz rezultatov je razvidno, da je 93 % anketirancev že obiskalo gledališče, 7 % anketirancev še ni obiskalo gledališča.

87 % vprašanih je seznanilo svojega otroka z lutko že v zgodnjih letih, 13 % vprašanih pa tega ni storilo.

5.4 Ovrednotenje hipotez

Hipoteza 1:

Lutke so potrebne za razvoj otroka.

Rezultati raziskovalnih intervjujev in anketnih vprašalnikov so pokazali, da so lutke zelo pomembne za razvoj otroka, ker se otroci z njo igrajo, pojejo, plešejo in učijo.

Hipotezo 1 sva potrdili, ker je večina krajanov in učencev pozitivnega mnenja. To sva ugotovili na podlagi raziskovalnega intervjuja in anketnega vprašalnika.

Hipoteza 2:

Trditev »BREZ IGRE NI SREČNEGA IN ZDRAVEGA OTROŠTVA« drži.

S to hipotezo sva ugotovili, da brez igre res ni srečnega in zdravega otroštva, kar potrjujejo tudi rezultati anketnih vprašalnikov.

Hipotezo 2 sva potrdili, saj se večina učencev in krajanov s to trditvijo strinja. To sva ugotovili iz rezultatov analize anketnih vprašalnikov.

Hipoteza 3:

Lutkarstvo je razširjeno povsod po svetu.

Rezultati analize anketnega vprašalnika so pokazali, da je večina učencev in krajanov mnenja, da je lutkarstvo razširjeno povsod po svetu.

Hipotezo 3 sva potrdili na podlagi pozitivnih mnenj krajanov in učencev.

Hipoteza 4:**Ljudje vedo o lutkah zelo malo.**

Izvedeli sva, da ljudje vedo o lutkah veliko stvari, kar dokazujejo tudi rezultati anketnega vprašalnika in intervjuja.

Hipotezo 4 sva ovrgli na podlagi rezultatov analize raziskovalnega intervjuja in anketnega vprašalnika.

Hipoteza 5:**Ljudje zelo redko hodijo v gledališča.**

S pomočjo raziskovalnega intervjuja in anket sva ugotovili, da ljudje pogosto zahajajo v gledališča na ogled različnih predstav.

Hipotezo 5 sva ovrgli, saj je veliko krajanov in učencev že bilo v gledališču. To sva ugotovili na podlagi anketnih vprašalnikov, ki so jih izpolnili.

Hipoteza 6:**Redko kateri starš seznanil otroka z lutko v mladih letih.**

Rezultati analize anketnega vprašalnika za krajanje Laporja so pokazali, da je skoraj vsak starš seznanil otroka v zgodnjih letih.

Hipotezo 6 sva na ovrgli, saj veliko staršev seznanil svojega otroka z lutko v mladih letih. To sva ugotovili na podlagi rezultatov analize anketnega vprašalnika za krajanje Laporja,

6 ZAKLJUČEK

V raziskovalni nalogi sva prišli do precej zanimivih in kvalitetnih ugotovitev in rezultatov. Z različnimi raziskovalnimi metodami sva nekatere hipoteze potrdili, nekatere pa ovrgli.

Lutka je zelo pogosta in priljubljena igrača med otroci. Otroci se z njo sporazumevajo, pojejo, plešejo, igrajo in še več. Največkrat lutka postane njegova najljubša igrača, ko vstopi v vrtec. Postane otrokova glavna avtoriteta. Uspe ji urejati nesporazume, saj otrok skozi njo vzpostavlja simbolično komunikacijo z okoljem.

Hipotezo, da so lutke potrebne za razvoj otroka sva potrdili z rezultati raziskovalnega intervjuja in anket, saj večina anketirancev misli, da so lutke potrebne za razvoj otroka.

V tretji triadi že vsi učenci poznajo lutke in vsak si jih predstavlja drugače. Zelo veliko učencev hodi tudi v gledališče, kjer si ogledajo različne predstave. Ne poznajo veliko oseb, ki se ukvarjajo z lutkarstvom. Največ učencev pozna ga. Aleksandro Jesenek kot lutkarico v lutkovni skupini Koruzno zrno in mentorico lutkovnega krožka na OŠ Gustava Šiliha Laporje. Iz rezultatov anket sva razbrali, da veliko učencev meni, da je lutkarstvo razširjeno povsod po svetu, kar tudi drži, zato to hipotezo potrjujeva.

Hipotezo, da trditev »BREZ IGRE NI SREČNEGA IN ZDRAVEGA OTROŠTVA« drži, sva prav tako potrdili, saj večina učencev misli, da je igra pravzaprav del našega življenja. Večina učencev se ne strinja, da so lutke potrebne za razvoj otroka, kar je nasprotno od najinega mnenja. Meniva, da lutke so potrebne za otrokov razvoj, kajti lutka je igrača, kateri otrok zaupa in se z njo igra.

Iz rezultatov anket, ki so jih izpolnili krajanji Laporja, sva ovrgli hipotezo, da ljudje vedo o lutkah zelo malo. Večina krajanov meni, da so lutke pomembne za razvoj otroka, saj so mnenja, da se otroci skozi igro z lutko veliko naučijo. Hipotezi, da redko kateri starš seznanj otroka z lutko v mladih letih, da ljudje redko obiskujejo gledališče sva ovrgli, saj sva na podlagi rezultatov ugotovili, da skoraj vsak starš svojega otroka seznanj z lutko in krajanji pogosto obiskujejo gledališče.

Hipotezo, da trditev »BREZ IGRE NI SREČNEGA IN ZDRAVEGA OTROŠTVA« drži, sva potrdili, saj večina krajanov misli, da je igra del našega življenja, saj imajo tudi oni svoje

lastne izkušnje z njo. Hipotezo, da je lutkarstvo je razširjeno povsod po svetu, sva prav tako potrdili, saj se z njo strinjava.

Izvedli sva tudi intervju z g. Matevžem Gregoričem, ki nama je podal različne odgovore, s katerimi sva potrdili in ovrgli nekatere hipoteze.

Iz teh odgovorov sva potrdili hipotezo, da je lutka potrebna za razvoj otroka. G. Gregorič se prav tako strinja s trditvijo »BREZ IGRE NI SREČNEGA IN ZDRAVEGA OTROŠTVA«, zato tudi to hipotezo potrjujeva. Hipotezo, da ljudje redko obiskujejo gledališče, sva potrdili, saj nama je povedal, da se ljudje premalo odločajo za obisk lutkovnih gledališč oziroma ogled lutkovnih iger. Zastavili sva mu tudi vprašanje, v katerem sva ga vprašali ali lutka vpliva na otrokov razvoj. Odgovoril je: »Lutka že vrsto let slovi kot odličen terapevtski pripomoček za otroke (in odrasle), tako, da vsekakor vpliva na otrokov razvoj. Pri svojem ustvarjanju se tega dejstva zavedam, zato se recimo pri predstavah namenjenim otroški publiki skušam izogibati nasilju, vsaj brez dramaturško utemeljenega razloga«. Zato sklepava, da je lutka potrebna za otrokov razvoj in s tem tudi potrjujeva prvo hipotezo.

Izmed 6 hipotez, ki sva si jih zastavili, sva 3 potrdili in 1 ovrgli. Ugotovili sva, da so lutke zelo pomembne za razvoj otroka, saj se otroci skozi igro z njo veliko naučijo.

6.1 Predlogi za nadaljnjo raziskavo

1. Ali obstajajo razlike med vzgojo otrok s pomočjo lutke v mestu in na vasi?
2. Ali na vzgojo s pomočjo lutke vpliva družbeni položaj?
3. Kako se nadgrajuje vzgoja s pomočjo lutke v vrtcu in osnovni šoli?

7 LITERATURA IN VIRI

7.1 Literatura

1. Večer, št. 273, 25.11.2009, str. 13
2. Henryk Jurkowski, Zgodovina evropskega lutkarstva, str. IX-XV
3. Napovednik.com, Zavod za kulturo Delavski dom Trbovlje
4. www.see-educoop.net/education_in/pdf/edi03-slo-svn-t03.pdf
5. www.ringaraja.net/svet-lutke_890.html
6. www.ringaraja.net/svet-lutke_890.html
7. Marjanovič Umek, L. in Zupančič, M. (ur.) (2001). Psihologija otroške igre. Od rojstva do vstopa v šolo. Ljubljana: ZIFF.str. 1, 2
8. Marjanovič Umek, L. in Zupančič, M. (ur.) (2001). Psihologija otroške igre. Od rojstva do vstopa v šolo. Ljubljana: ZIFF.str. 4
9. Marjanovič Umek, L. in Zupančič, M. (ur.) (2001). Psihologija otroške igre. Od rojstva do vstopa v šolo. Ljubljana: ZIFF.str. 60
10. www.see-educoop.net/education_in/pdf/edi04-slo-svn-t03.pdf
11. www.see-educoop.net/education_in/pdf/edi03-slo-svn-t03.pdf
12. Varl, Breda: Lutke na palici, zbirka Moje lutke, založba Aristej, Šentilj 1997
13. Varl, Breda: Lutke na nitkah, zbirka Moje lutke, založba Aristej, Šentilj 1997
14. Varl, Breda: Ročne lutke, zbirka Moje lutke, založba Aristej, Šentilj 1997
15. Varl, Breda: Ploske lutke, zbirka Moje lutke, založba Aristej, Šentilj 1997
16. www.pef.uni-lj.si/~vilic/gradiva/3-lutke-po-svetu.doc
17. www.pef.uni-lj.si/~vilic/gradiva/3-lutke-po-svetu.doc
18. www.pfmb.unimb.si/.../6217_lutkovne_tehnike_za_razlicna_starostna_obdobja_v_vrtcu.doc

7.2 *Kazalo slik*

1. **SLIKA 1:** Lutke oz. marionete s katerimi so igrali prvi slovenski lutkarji. Pridobljeno 10. 2. 2010 na spletni strani: <http://www.lgl.si/index.php/zgodovina>
2. **SLIKA 2:** Lutke iz predstave o malem vampirčku Velimiru. Pridobljeno 10. 2. 2010 na spletni strani: <http://www.pozareport.si/?Id=politika&View=novica&novicaID=173>
3. **SLIKA 3:** Marioneti oz. Lutki na vrvciah. Pridobljeno 10. 2. 2010 na spletni strani: <http://blogs.clarin.com/blogfiles/tecontareunsecreto/marionetas.jpg>
4. **SLIKA 4:** Ročne lutke. Pridobljeno 10. 2. 2010 na spletni strani: www.lutke-zajec.si/.../rocne_lutke.htm
5. **SLIKA 5:** Ploske lutke. Pridobljeno 10. 2. 2010 na spletni strani: http://www.knjigca.si/lutke/slike/lutke_puppets_018.jpg
6. **SLIKA 6:** Senčne lutke. Pridobljeno 10. 2. 2010 na spletni strani: <http://194.249.243.190/projekti/wilde/sasa/rjuha.jpg>
7. **SLIKA 7:** Muppetki. Pridobljeno 10. 2. 2010 na spletni strani: <http://cache.reelzchannel.com/assets/content/article/muppets.jpg>
8. **SLIKA 8:** Lutke, kot priljubljena igrača v vrtcu. Pridobljeno 10. 2. 2010 na spletni strani: http://vrtec-ms.org/test/custom/novice2/58_1.jpg

7.3 *Ustni viri*

1. Matevž Gregorič, lutkar lutkovne skupine Koruzno zrno, v Slovenski Bistrici.

8 PRILOGE

Priloga 1: Vprašanja za raziskovalni intervju z gospodom Matevžem Gregoričem, lutkarjem iz lutkovne skupine Koruzno zrno

1. Ali je lutkarstvo del Vašega življenja?
2. Zakaj ste se odločili za poklic lutkarja? Je lutka vplivala na vas že v otroštvu?
3. Ali se strinjate s trditvijo: »BREZ IGRE NI SREČNEGA IN ZDRAVEGA OTROŠTVA«?
4. Koliko lutkovnih predstav ste odigrali in ustvarili?
5. Ali predstavljate predstave samo za otroke ali tudi za odrasle?
6. Ali ste mnenja, da ljudje vedo veliko o lutkah oziroma dovolj pogosto obiskujejo lutkovne predstave in to omogočijo svojim otrokom?
7. Kako poteka Vaša komunikacija z gledalci med predstavo?
8. Ali mislite, da lutkovna predstava vpliva na otrokov razvoj?
9. Imate kakšno posebno taktiko za igranje lutkovnih predstav?
10. Kdo je bil Vaš prvi mentor?
11. Katero predstavo priporočate za otroka?
12. Kje lahko ljudje izvejo več o Vaših predstavah?

Priloga 2: Anketni vprašalnik za učence tretje triade

ANKETNI VPRAŠALNIK

Sva Anika in Tjaša iz 7. a razreda in raziskujeva temo VLOGA LUTKE PRI OTROŠKI IGRI, koliko ljudje vedo o lutkah in kakšno vlogo ima lutka pri otroški igri.

Vljudno vas prosiva, da odgovorite na naslednja vprašanja.

Že vnaprej se vam zahvaljujema za sodelovanje.

1. Spol:

- a) moški
- b) ženski

2. Razred:

- a) 7. a razred
- b) 7. b razred
- c) 8. a razred
- d) 9. a razred

3. Starost:

- a) od 10 do 13 let
- b) od 14 do 16 let

4. Ali ste že kdaj slišali za lutke?

- a) DA
- b) NE

5. Kaj razumete pod pojmom »LUTKA« ?

---

6. Ali ste že obiskali gledališče?

- a) DA
- b) NE

7. Koliko gledaliških iger ste si že ogledali?

- a) nič
- b) od 1 do 3
- c) od 4 do 6
- d) drugo: _____

8. Če ste odgovorili z ena ali več, napišite naslov gledališke igre, ki ste si jo ogledali.

---

9. Ali poznate koga, ki se ukvarja z lutkarstvom?

- a) DA
- b) NE

10. Če ste odgovorili z DA, navedite ime in priimek te osebe.

---

11. Ali to drži: »BREZ IGRE NI SREČNEGA IN ZDRAVEGA OTROŠTVA«.

- a) DA
- b) NE

12. Ali so lutke potrebne za razvoj otroka?

- a) DA
- b) NE

13. Če ste odgovorili z DA, napišite razlog.

---

14. Ali menite, da je lutkarstvo razširjeno povsod po svetu?

- a) DA
- b) NE

Anika Kavkler in Tjaša Strmšek

Priloga 3: Anketni vprašalnik za krajane

ANKETNI VPRAŠALNIK

Sva Anika in Tjaša iz 7. a razreda in raziskujeva temo VLOGA LUTKE PRI OTROŠKI IGRI, koliko ljudje vedo o lutkah ter kakšno vlogo ima lutka pri otroški igri.

Vljudno vas prosiva, da odgovorite na naslednja vprašanja.

Že vnaprej se vam zahvaljujema za sodelovanje.

1. Spol:

- a) moški
- b) ženski

2. Starost:

- a) od 20 do 40 let
- b) od 40 do 60 let.
- c) 60 ali več

3. Ali ste že kdaj slišali za lutke?

- a) DA
- b) NE

4. Kaj razumete pod pojmom »LUTKA« ?

---

5. Ali ste že obiskali gledališče?

- a) DA
- b) NE

6. Koliko gledaliških iger ste si že ogledali?

- a) nič
- b) od 1 do 3
- c) od 4 do 6
- d) drugo: _____

7. Če ste odgovorili z ena ali več, napišite naslov gledališke igre, ki ste si jo ogledali.

---

8. Ali poznate koga, ki se ukvarja z lutkarstvom?

a) DA

b) NE

9. Če ste odgovorili z DA, navedite ime in priimek te osebe.

---

10. Ali to drži: »BREZ IGRE NI SREČNEGA IN ZDRAVEGA OTROŠTVA«?

a) DA

b) NE

11. Ali so lutke potrebne za razvoj otroka?

a) DA

b) NE

12. Če ste odgovorili z DA, napišite razlog.

---

13. Ali menite, da je lutkarstvo razširjeno povsod po svetu?

a) DA

b) NE

14. Ali ste svojega otroka seznanili z lutko že v zgodnjih letih?

a) DA

b) NE

Anika Kavkler in Tjaša Strmšek